

Az RFKB döntések háttere és hatásossága

*A Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottságok
2008. és 2010. közötti működése
a számok tükrében*

SZAKISKOLA_2011

Budapest, 2011. június

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Nonprofit Kft. olyan non-profit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI – Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet - Magyar Kereskedelmi és Iparkamara
Institute for Economic and Enterprise Research -
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

A tanulmányt írta:

Fazekas Mihály,
PhD hallgató, University of Cambridge, Department of Sociology
mf436@cam.ac.uk
www.mihalyfazekas.eu

Kutatásvezető:

Tóth István János, Ph.D.
tudományos főmunkatárs, MTA KTI,
ügyvezető igazgató, MKIK GVI
tothij@econ.core.hu

Kézirat lezárva: 2011. június 7.

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Nonprofit Kft.
Cím: 1034 Budapest, Bécsi út 120.
Tel: 235-0584
Fax: 235-0713
e-mail: gvi@gvi.hu
internet: <http://www.gvi.hu>

Összefoglalás¹

A 2003. évi LXXXVI. törvény 2007-ben történt módosítása² alapján Magyarországon 2008 óta a Regionális Képzési és Fejlesztési Bizottságok (RFKB-k) döntenek a magyar szakképzés két központi jelentőségű aspektusáról: (1) az RFKB-k határozzák meg a magyar szakképzés szakképző évfolyamainak diáklétszámát, a teljes iskolarendszerű szakképzés szerkezetét, továbbá (2) az RFKB-k határozzák meg a magyar szakképzés minőségi fejlesztésének döntő részét a képzési alaprész decentralizált pénzügyi keretéből nyújtandó fejlesztési támogatásokon keresztül. Az RFKB-knek a magyar szakképzésben játszott központi szerepe, valamint e szereppel és az RFKB-k működésével kapcsolatos átfogó és megalapozott elemzések hiánya teszi szükségessé az alábbi elemzést.

A tanulmány a törvényalkotói szándéknak megfelelő kérdésekre keres választ:

- (1) milyen tényezők befolyásolják az RFKB-k döntéseit, különös tekintettel a rendelkezésre álló munkaerő-piaci előrejelzési adatokra, a magyar szakképzési rendszer szereplőinek erőviszonyaira, különösen a neo-korporativista koordinációban meghatározó szereppel bíró munkaadó szervezetekre; továbbá,
- (2) milyen hatással voltak a meghozott RFKB döntések a szakképzés szerkezetére?

Az elemzés elsősorban matematikai-statisztikai módszereket alkalmaz, melyeket a meghatározó szereplőkkel készített interjúk egészítenek ki. A statisztikai adatbázis az alábbi adatbázisok összeillesztéséből állt össze: az RFKB-k 2008, 2009 és 2010-es döntéseinek adatbázisa; a munkaadói szervezetek „konzorcium”-ának 2008, 2009, és 2010-es javaslatait tartalmazó adattáblák; a várható munkaerő-piaci kereslet és szakképzési kibocsátás becslését tartalmazó 2008, 2009, és 2010-es adatbázis; és a

¹ E tanulmány megszületéséhez rendkívül nagy segítséget nyújtott Hajdú Miklós az MKIK GVI és Köpeczi Bócz Attila az MKIK munkatársa, őket külön köszönet illeti.

² 2007. évi CII. törvény a szak- és felnőttképzést érintő reformprogram végrehajtásához szükséges törvények módosításáról.

szakképző intézmények 2008/2009-es és 2009/2010-es tanéveiben szakmai képzésre belépő diákok létszámát tartalmazó KIR-STAT adattáblák.

Az elemzés eredményei szerint az RFKB-k a vizsgált mindhárom évben legnagyobb részben a munkaadói szervezetek preferenciái szerint hozták meg döntéseiket.

A rendelkezésre álló adatok alapján e döntésekre csak csekély mértékben voltak hatással a szakképző iskolák közötti erőviszonyok.

A vizsgálat kimutatja, hogy az RFKB-k döntései részben egybeestek az MKIK által irányított munkaerő-piaci kutatásokkal, amelyek eredményeit az MKIK GVI elemezte és publikálta. Továbbá az MKIK GVI előrejelzései a konzorciumi javaslatokat jelentős mértékben befolyásolták, ami közvetve az RFKB döntésekre gyakorolt hatással is járt.

Ugyanakkor a szakképző iskolák – a várakozásokkal ellentétben – csak csekély mértékben követték az RFKB döntéseket a szakképző évfolyamok létszámainak meghatározásánál.

A statisztikai elemzés megerősítette, hogy a 2008. évi RFKB döntések szinte semmilyen hatással nem jártak a tényleges szakmánkénti beiskolázási számok alakulására.

Ez az eredmény – jóllehet csupán az RFKB-k 2008-as döntéseire vonatkozik – felveti annak a kérdését, hogy készítetik-e valamilyen szankcionáló és motiváló tényezők a TISZK-eket az RFKB döntések végrehajtására? Miként kell és lehet a szankciók és motivációk rendszerét javítani? Ugyanakkor mindenképpen szükségesnek tartunk újabb adatokra épülő további kutatásokat: a fenti megállapítások mennyiben érvényesülnek az RFKB-k későbbi döntéseinél?

Tartalom

Összefoglalás.....	3
1. Bevezetés	6
2. Módszertan, adatok	10
2.1 Felhasznált adatok	10
2.2 Módszerek és hipotézisek	16
2.3 Az adatok és az elemzés korlátai	19
3. RFKB döntések meghatározói.....	24
3.1 A munkaerő-piaci adatok hatása az RFKB döntésekre	25
3.2 A magyar szakképzés szereplői erőviszonyainak hatása az RFKB döntésekre	32
3.3 Neo-korporativista koordináció hatása az RFKB döntésekre	35
3.4 Az RFKB döntések meghatározóinak együttes vizsgálata.....	39
4. RFKB döntések végrehajtása	44
5. Következtetések és nyitott kérdések	50
Irodalom.....	53
1. Melléklet: A 2010-es RFKB döntések meghozatalában részt vevő bizottsági tagok delegáló intézményeinek listája	55
2. Melléklet: A 2008-2010-es RFKB döntések tartalma	59
3. Melléklet: Az RFKB_dont_0810_restr adatbázis változóinak leíró statisztikai és megoszlásai	62
4. Melléklet: Általános ordinális logisztikus regressziós becslések eredményei	66
A konzorciumi javaslatokat magyarázó becslés eredményei	66
Az RFKB döntéseket magyarázó modell számításai	69

1. Bevezetés

A 2007-es törvényi változások óta – a 2003. évi LXXXVI. törvény módosítása révén³ - a Regionális Képzési és Fejlesztési Bizottságok (RFKB-k) döntenek a magyar szakképzés két központi jelentőségű aspektusáról:

1. Az RFKB „dönt a gazdaság igényeit és a munkaerő-piaci kereslet adatait, valamint az országos beiskolázásra vonatkozó döntéseket figyelembe véve a szakképzés regionális szükségleteiről, meghatározza a térségi integrált szakképző központ (TISZK) és a szakképzés-szervezési társaság által folytatandó szakképzés irányait és beiskolázási arányait” (13. § (2) a). Mivel jelenleg TISZK-ekben és szakképzés-szervezési társaságokban folyik a magyar iskolarendszerű szakképzés döntő része ezért lényegében az RFKB-k határozzák meg a magyar szakképzés szakképző évfolyamainak diáklétszámát, a teljes iskolarendszerű szakképzés szerkezetét.
2. Az RFKB dönt a regionális szakképzésfejlesztés céljairól, a képzési alaprész decentralizált pénzügyi keretéből nyújtandó fejlesztési támogatásokról, a forrásfelhasználás hatékonyságának vizsgálatáról, valamint ellátja az alaprész decentralizált keretével kapcsolatos pályázatok kiírásával és értékelésével kapcsolatos feladatokat (13. § (2) b,h).⁴ Ez azt jelenti, hogy az RFKB-k határozzák meg a magyar szakképzés minőségi fejlesztésének döntő részét.

Az RFKB-k tagjai az OÉT-ben képvisellel rendelkező országos munkaadói, munkavállalói szövetségek, a területi gazdasági kamarák, az oktatásért felelős miniszter, a

³ 2007. évi CII. törvény a szak- és felnőttképzést érintő reformprogram végrehajtásához szükséges törvények módosításáról.

⁴ Az RFKB-k további jogkörei, melyek a jelenlegi kutatás szempontjából kevésbé fontosak (a bekezdés megjelölésével egyetemben): „(c) javaslatot tesz a fenntartók számára a fejlesztési támogatás iskolák/intézmények/szakképesítések fejlesztése közötti elosztására, d) együttműködik a regionális fejlesztési tanáccsal a szakképzési feladatok és a szakképzésfejlesztés tervezésében, e) javaslatot tesz a régió szakképzés-fejlesztési céljaira biztosításra kerülő forrás nagyságára, f) fenntartói megkeresés esetén állást foglal a szakképzést érintő fenntartói döntések regionális munkaerő-piaci kereslettel összefüggő megalapozottságáról, g) javaslatot tesz a képzési alaprész központi kerete regionális felhasználásának céljaira, a fejlesztésekben részesülő intézményekre, i) figyelemmel kíséri a szakképzési hozzájárulás régióban történt felhasználását és értékeli a felhasználás hatékonyságát, j) javaslatot tesz az adott régióban a szakképesítéseknek a hiány-szakképesítések körébe történő sorolására, k) ellátja a külön jogszabályban meghatározott feladatokat”.

szakképzésért és felnőttképzésért felelős miniszter, az állami foglalkoztatási szerv, a regionális fejlesztési tanács, a regionális munkaügyi tanács, a közoktatási feladatkörében eljáró Oktatási Hivatal (régióként egy-egy), valamint a szakképzést folytató intézmények fenntartói képviselőiből áll (13. § (3)). Az RFKB-kban a munkaadói érdekképviselőknek abszolút többségük van, amely biztosítja számukra legmegfelelőbb döntést hozzák a bizottságok, mivel a döntéseket egyszerű többséggel fogadják el (az RFKB 2010-es összetétele megtalálható az 1-es mellékletben).⁵

Az RFKB-k törvényi háttéréből levezethető a jelenlegi szakképzési irányítási struktúra három alapvető jellemvonása.

Először, az RFKB ilyen felállása és jogköri meghatározása mögött világos kormányzati szándék állt: *a szakképzést a gazdaság igényeihez kell igazítani*. Ebben a tekintetben jelentős lemaradásai vannak az iskolarendszerű szakképzésnek, mind a kormányzati kommunikáció, mind szakmai elemzések alapján (Fazekas, 2010a; Kis, Ferreira, Field, & Zwick, 2008).

Másodszor, a döntéshozatali jogkörök elosztása alapján egyértelműen látható, hogy a kormányzat a munkaadói szervezetek kezébe helyezte a fontosabb kérdések meghatározásának jogát. Ez világosan egy *neo-korporativista berendezkedés* felé való elmozdulást jelent (Schmitter & Streeck, 1999), melyben a kormánynak és az államnak általában korlátozott a döntési jogköre; e helyett döntéshozatali struktúra jogi háttérének és az implementáció kereteinek a fenntartásában játszik fontosabb szerepet.

Harmadszor, a törvény egyértelműen kifejezésre juttatja a *szakképzési irányításának szakmai alapokra helyezésének* igényét, azaz a munkaerő-piaci kereslet adatainak a figyelembe vételének fontosságát. Ez pontos és megbízható munkaerő-piaci előrejelzések létrehozását vonja maga után, hiszen a szakképzés munkaerő-piaci igényekhez való igazítása csak a várható jövőbeli kereslet becslése mellett képzelhető el egy olyan

⁵ Az RFKB „az OÉT-ben képviselőkkel rendelkező országos munkaadói, munkavállalói szövetségek, illetve azok szervezetei, a területi gazdasági kamarák, az oktatásért felelős miniszter, a szakképzésért és felnőttképzésért felelős miniszter, az állami foglalkoztatási szerv, a regionális fejlesztési tanács, a regionális munkaügyi tanács, a közoktatási feladatkörében eljáró oktatási hivatal (régióként egy-egy), valamint a szakképzést folytató intézmények fenntartói (három) képviselőiből áll” (13. § (3)).

gazdasági rendszerben, ahol gyorsan változnak a vállalkozások mennyiségi és minőségi igényei egyaránt.

E három főbb jellemvonás szakirodalmi és közpolitikai fontossága (e.g. Nutley, Walter, & Davies, 2007; Ost, 2000; Rose-Ackerman, 2007) ellenére sem található alapos és átfogó elemzés az RFKB-k eddigi működéséről, a döntések meghozatalának meghatározóiról vagy akár a döntések hatásairól. Csupán egy elemzés íródott, amely alapvető szinten, értsd adatok bemutatásával, de azok csekély mértékű értelmezése mellett, elemezte az RFKB-k működésének egyes aspektusait. Ez az Oktatási Hivatal „A regionális fejlesztési és képzési bizottságok határozatai a szakképzés irányairól és arányairól – elemzés” című munkája (Oktatási Hivatal, 2009). Ezen túl Fazekas (2009) korábbi munkája tekinthető még előzménynek a jelenlegi vizsgálat számára, hiszen ebben hasonló kérdésfelvetést vizsgál a szerző, jóllehet lényegesen korlátozottabb adatbázison.

Tehát a fenti három fő jellemvonásból és a korábbi csekély szakmai elemzői munkákból a következő kutatási kérdések adódnak e tanulmány számára:

1. Milyen tényezők befolyásolják az RFKB-k döntéseit, különös tekintettel a
 - a. rendelkezésre álló munkaerő-piaci előrejelzési adatokra,
 - b. a magyar szakképzési rendszer erőviszonyaira, és
 - c. a neo-korporativista koordinációban meghatározó szereppel bíró munkaadó szervezetekre?⁶
2. Milyen hatással voltak a meghozott RFKB döntések a szakképzés minőségi és mennyiségi szerkezetére?

Ezek a kérdések több különböző szakirodalmi vitához is kapcsolódnak. A munkaerő-piaci adatokra vonatkozó alkérdés a szakpolitikai döntéshozatal (*evidence-based policy making*) meghatározóiról folytatott elemzésekhez kapcsolódik. Itt kulcskérdés, hogy milyen szakmai érveket vesznek figyelembe a döntéshozók és hogy miként lehet a megfelelő időben és minőségben rendelkezésre álló tudományos tudás mennyiségét növelni a jobb

⁶ A 2010-es RFKB döntések meghozatalában részt vevő bizottsági tagok delegáló intézményeinek listája megtalálható az 1-es mellékletben.

szakmai megalapozottságú döntéshozatal elősegítése érdekében (Davies, Nutley, & Smith, 2000; Fazekas, 2011; Nutley et al., 2007).

A második – b. – alkérdés egy klasszikusan politikai gazdaságtani kérdésfelvetést jelent. Ebből a tág szakirodalomból fontos számunkra annak megértése, hogy kik a releváns döntéshozók, miből származik a hatalmuk, és milyen módon játsszák a döntéshozatali játékot („power games”) (Domhoff, 2006; Ferguson & Rogers, 1984; Scott, 1991).

A harmadik – c. – alkérdés a neo-korporativizmussal foglalkozó szakirodalomhoz vezet, melynek nagy hagyományai vannak németajkú és skandináv országokban, valamint kisebb mértékben hazánkban is. E szakirodalomban fontos kérdés, hogy mennyiben képes a neo-korporativista kormányzás hatásosan irányítani a társadalmat és hogy miként oldható fel a neo-korporativizmus és demokrácia, átláthatóság között feszülő ellentét (Crouch & Streeck, 2006; Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium, 2004; Ost, 2000; Schmitter & Streeck, 1999; Streeck & Kenworthy, 2005).

Végül a második kérdés szoros kapcsolatban van az közpolitika implementációjával foglalkozó szakirodalommal, külön tekintettel azokra az írásokra, amelyek az oktatáspolitikai döntések gyakorlatba való átültetését vizsgálják és azt a kérdést vetik fel, hogy milyen mértékben változtatják meg a döntéshozói szándékot az implementációban részt vevő szervezetek érdekei, hagyományai, és képességei (Barber, Moffit, & Kihn, 2010).

A fenti kérdések megválaszolása érdekében, e tanulmány először a rendelkezésre álló adatokat és az adatelemzés módszertanát tekinti át, ezt követően az adatok alapvető leírása következik. Másodsor, a fenti kutatási kérdéseket vizsgáljuk meg az adatok tükrében. Végül pedig levonjuk az elemzés következtetéseit és meghatározzuk a megválaszolatlan kérdések körét.

2. Módszertan, adatok

A tanulmány alapvetően matematikai-statisztikai elemzést mutat be a fenti kérdések megválaszolásának érdekében, amelyet kiegészít magyarázó, értelmező hipotézisek megfogalmazásával a rendelkezésre álló szakirodalom és néhány meghatározó szereplővel készített interjú alapján.

2.1 Felhasznált adatok

A kvantitatív adatbázis négy különböző adatsor összeillesztésével állt elő⁷:

1. az RFKB-k 2008, 2009 és 2010-es döntéseinek adatbázisa (a továbbiakban RFKB döntések);
2. a munkaadói szervezetek „konzorcium”-ának 2008, 2009, és 2010-es javaslatait tartalmazó adattáblák (a továbbiakban konzorciumi javaslatok);
3. a várható munkaerő-piaci kereslet és szakképzési kibocsátás becslését tartalmazó 2008, 2009, és 2010-es adatbázis (a továbbiakban MKIK GVI létszám előrejelzések és MKIK GVI kritikus szakmák); és
4. a szakképző intézmények 2008/2009-es és 2009/2010-es tanéveiben szakmai képzésre belépő diákok létszámát tartalmazó KIR-STAT adattáblák (a továbbiakban KIR-STAT létszám).

Az RFKB döntések adatbázisát az Oktatási Hivatal⁸ honlapján található hivatalos adatközlés alapján állítottuk elő, melyet esetenként kiegészítettünk a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) belső összesítő adatlapjai alapján (az adatbázis összeállításának problémáiról lásd részletesen alább). Az RFKB-k alapvetően 4 kategóriába sorolták az adott régióban az összes szakmát: (1) iskolarendszerben az adott régióban nem oktatott szakma, (2) nem támogatott szakma, (3) támogatott szakma, és (4) kiemelten támogatott szakma.

⁷ Az egyesített adatbázis elérhető <http://www.gvi.hu/index.php/hu/research/showItem.html?id=217> oldalon. Az adatbázissal kapcsolatos kérdésekre a szerző szívesen válaszol.

⁸ www.oh.gov.hu

A konzorcium javaslatait teljes mértékben az MKIK belső adatbázisa alapján rögzítettük, mivel ez az egyetlen egységesített szerkezetű adatbázis, amely az összes konzorciumi javaslatot tartalmazza. A konzorciumi javaslatok az RFKB-k döntéseivel megegyező 4 kategória között oszlottak meg, szintén régiós szinten. A konzorciumi javaslatok kialakításában kizárólag a munkaadói oldal vesz részt, e javaslatok kialakításának a célja, hogy a munkaadói oldal koordinációját elősegítse, ezen oldal akaratának érvényre jutását támogassa.

A várható munkaerő-piaci kereslet és szakiskolai kibocsátás eltérésének bemutatásához a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézete (MKIK GVI) által készített évenkénti előrejelzéseket vettük alapul. Ezek jelentik ugyanis az egyetlen olyan előrejelzési adatokat, amelyek az RFKB döntések meghozatalához szükséges részletességgel állnak rendelkezésre, és a megfelelő időtávra vonatkoznak (Fazekas, 2009b; 2010b; Fazekas & Makó, 2008). Az MKIK GVI előrejelzései a 3 éven túl, de 4 éven belüli várható kereslet és kínálat szakma és régiós szintű eltéréseit mutatják, amelyeket a szerzők főben adnak meg (MKIK GVI létszám előrejelzés). Ezen túl meghatároznak még kritikus szakmákat is, melyekben a kereslet és kínálat eltérése, mind abszolút, mind százalékos értelemben kiugrónak számít (MKIK GVI javaslat).

A szakképző iskolák szakma szintű képzést folytató évfolyamaira belépő hallgatók létszámát hivatalosan a KIR-STAT adatbázis tartalmazza, amely az egyes iskolák adatközlésének az összegzése révén áll elő. Számunka kizárólag a szakma szintű képzésre belépő diákok létszám adatai az érdekesek, mivel az RFKB-k ezekre az évfolyamokra belépő diákok létszámáról hoznak döntést. Ez tipikusan a 11. évfolyamot jelenti a legtöbb szakképző iskolában, de sok esetben magasabb évfolyamokon is indul szakmai képzés (pl.: amennyiben alapozó „nulladik” évfolyam része a szakmai képzésnek).

Tehát a statisztikai elemzés év, régió és alap-szakképesítés adathármas által meghatározott részletességre terjed ki. Ezen a részletességi szinten lehetőség nyílt mind a négy fenti adatbázist egyértelműen összeilleszteni. Így nem csupán régiók, de évek közötti eltéréseket is figyelembe tudtunk venni. A létrehozott adatbázist két, egymásnak kölcsönösen megfeleltethető formában használtuk fel elemzések készítéséhez.

1) Az egyes szakmák jelentik a megfigyelési egységeket, amelyekre különböző változók tartalmazzák a régiónkénti és évenkénti értékeket (pl.: a meghozott RFKB döntés) (a továbbiakban RFKB_dont_0810); valamint

2) az egyes szakma-régió-év adathármasok jelentik a megfigyelési egységeket (a továbbiakban RFKB_dont_0810_restr)⁹. Az alábbiakban az adatbázis két változata alapján külön-külön közöljük az alapstatisztikákat.

Az első adatbázis (RFKB_dont_0810) elemszámai és változói az alábbiakban látható

⁹Mindkét adatbázis elérhető a <http://www.gvi.hu/index.php/hu/research/showItem.html?id=217> oldalon.

1. táblázat).

1. táblázat: Az RFKB_dont_0810 adatbázis elemszámai, régiónként, évenként és változónkként

2008								
	Dél- Alföld	Dél- Dunántúl	Észak- Alföld	Észak- Magyarország	Közép- Dunántúl	Közép- Magyarország	Nyugat- Dunántúl	Országosan összesen
RFKB döntések száma	235	255	260	255	209	256	256	1726
Konzorciumi javaslatok száma	417	256	256	256	206	233	257	1881
MKIK GVI létszám előrejelzések száma	164	164	164	164	164	164	164	1148
MKIK GVI kritikus szakmák száma	1	1	1	3	2	6	1	15
Szakmák (új OKJ) száma, amelyekre vonatkozóan a KIR-STAT közöl létszám adatot	123	101	113	101	102	125	102	767
2009								
	Dél- Alföld	Dél- Dunántúl	Észak- Alföld	Észak- Magyarország	Közép- Dunántúl	Közép- Magyarország	Nyugat- Dunántúl	Országosan összesen
RFKB döntések száma	171	147	259	260	427	258	166	1688
Konzorciumi javaslatok száma	261	258	264	261	257	259	258	1818
MKIK GVI létszám előrejelzések száma	212	212	212	212	212	212	212	1484
MKIK GVI kritikus szakmák száma	2	0	4	1	1	6	0	14
Szakmák (új OKJ) száma, amelyekre vonatkozóan a KIR-STAT közöl létszám adatot	145	112	128	119	124	158	114	900
2010								
	Dél- Alföld	Dél- Dunántúl	Észak- Alföld	Észak- Magyarország	Közép- Dunántúl	Közép- Magyarország	Nyugat- Dunántúl	Országosan összesen
RFKB döntések száma	202	152	264	263	263	264	133	1541
Konzorciumi javaslatok száma	263	264	264	264	267	262	231	1815
MKIK GVI létszám előrejelzések száma	270	270	270	270	270	270	270	1890
MKIK GVI kritikus szakmák száma	5	2	6	0	0	7	0	20
Szakmák (új OKJ) száma, amelyekre vonatkozóan a KIR-STAT közöl létszám adatot	na	na	na	na	na	na	na	Na

na: nincs adat

Forrás: RFKB_dont_0810

A második adatbázist (RFKB_dont_0810_restr) a fent ismertetett első adatbázis átstrukturálása révén kaptuk meg. Ebben az adatbázisban a megfigyelési egységek a szakma - régió - év adathármas által definiáltak. Az átalakítás célja volt, hogy az elemzés szempontjából fontos változókat az összes szakma – régió - év adathármas estében

egységesen tartalmazó adatbázist kapjunk. Tehát az egyes változók régióként és évenként külön vett változatait egy változóba kódoltuk át. Így egy olyan adatbázist kaptunk, amely a 8967 potenciális döntést¹⁰ tartalmaz, amelyekből azonban sok esetben nem állt rendelkezésünkre megfigyelés, mert az RFKB-k nem hoztak döntést az adott régióban, az adott szakmában és az adott évben. Az adatbázisban szereplő megfigyelések számát a 2. táblázat tartalmazza változónként, míg az alapvető leíró statisztikákat a 3. mellékletben közöljük.

2. táblázat. Az átstrukturált adatbázis (RFKB_dont_0810_restr) elemszámai változónként, 2008-2010

Változó	Megfigyelések száma (döntések lehetséges maximális száma)
Régió	8 967
Év	8 967
MKIK GVI létszám előrejelzés (kereslet-kínálat), 3 éven túl, de 4 éven belül	4 522
MKIK GVI létszám előrejelzés (kereslet-kínálat), 3 éven túl, de 4 éven belül, 3 kategória	4 522
MKIK GVI javaslat: kritikus szakmák	8 967
Konzorciumi javaslat	3 736
RFKB döntés	4 212
Szakképző évfolyamokra először belépő diákok létszáma	1 667
Szakképző évfolyamokra (11. évf.) először belépő diákok létszáma	1 162

Forrás: RFKB_dont_0810_restr

Az átalakított adatbázis létrehozásához fel kellett tételeznünk, hogy az egyes régiókban hozott döntések és javaslatok azonos definíciók és mentén értelmezhetők (ezt részben megcáfoló eredmények találhatók azonban a 2. mellékletben), ugyanis csak így lehetett egy változóba összegezni a különböző régiós és évenkénti döntéseket és javaslatokat. Továbbá fel kellett tételeznünk, hogy az egyes szakmákra vonatkozó döntések és javaslatok függetlenek egymástól régiók és évek között (ez ellen szólnak valamelyest az interjúk megállapításai, melyek szerint országos szintű koordináció is megvalósult bizonyos szakmák estében). E feltételezések problematikusak, ezért különböző statisztikai eljárásokkal igyekeztünk kontrollálni e hatásokra (pl.: régió és év dummy változók szerepeltetése az országos regressziókban vagy klaszterezett standard hibák alkalmazása).

¹⁰ $8967=427*7*3$, ahol 427 az összes alap-szakképesítések, 7 a régiók, és 3 az évek számát mutatja.

A kvalitatív adatok egyrészről az RFKB-k munkájára vonatkozó dokumentumok elemzéséből, másrészről tizenkét részlegesen strukturált interjúból áll. Az interjúkat a szerző készítette három RFKB taggal, valamint az MKIK két képviselőjével 2009 folyamán; valamint további beszélgetéseket folytatott az MKIK képviselőivel 2010 és 2011-ben.

2.2 Módszerek és hipotézisek

Az elemzés többváltozós statisztikai elemzésre épül: egyrészről változó párok közötti összefüggéseket vizsgálunk (pl.: RFKB döntések és konzorciumi javaslatok egybeesése); másrészről többváltozós regressziós elemzést végzünk, amely több hipotézis együttes vizsgálatát és számos háttértényező kontrollálását tette lehetővé. E módszerek, jóllehet relatíve egyszerűek, elégségesek intuitív és plauzibilis hipotézisek és lehetséges magyarázatok megfogalmazásához. Ugyanakkor az elemzés nyilvánvalóan csorbát szenved a nagy számú kihagyott változó problémájától (cf. Cameron & Trivedi, 2005), mint például a döntésekben részt vevők társadalmi kapcsolatháló jellemzői vagy az RFKB-k által megítélt fejlesztési támogatások adatai.

A kutatási kérdésekből következő változók közötti összefüggéseket először sorba rendezhető kategóriákat tartalmazó jellemzők (ordinális változók) közötti összefüggésként ragadjuk meg, mint például az RFKB döntések támogatási szintje (nem támogatott, támogatott, kiemelten támogatott) és a beiskolázási diáklétszám (csökkenő, stagnáló, növekvő diáklétszám) közötti összefüggésként. Ez esetben többek között rangkorrelációs mérőszámokat számolunk. Másodsor, ordinális változók és intervallum skálán mért változók közötti kapcsolatot elemzünk, mint például RFKB döntés támogatási szintje és az ezt követő beiskolázási diáklétszám abszolút változása. Ez esetben a csoportok átlagai közötti eltérést vizsgáljuk majd ANOVA elemzés segítségével. E statisztikai mutatók két változó közötti kapcsolat erősségét mutatják, tehát megfelelő elméleti keret felhasználásával arra engednek következtetni, hogy milyen mértékben okozhatta az egyik változó mozgása a másik változó mozgását; például milyen mértékben hatottak a konzorciumi javaslatok adott évben adott régióban ugyanezen régió és év RFKB döntéseire. Harmadszor, számolunk még egyszerű indexeket is, amelyek két változó egybeesését mutatják, például konzorciumi javaslatok és RFKB döntések egybeesése, ezek azért hasznosak, mert egy konzervatív becslést nyújtanak arra, hogy mekkora

lehetett a potenciális maximális hatása egy magyarázó változónak egy függő változóra. Például azon esetek aránya, amelyekben a MKIK GVI által kritikusnak ítélt szakmákban a MKIK GVI javaslattal megegyező irányú RFKB döntés született megmutatja, hogy az MKIK GVI javaslatait az RFKB döntések potenciálisan maximálisan mekkora arányban vették figyelembe. Ezt az arányszámot azért lehetséges így értelmezni, mert azokban az esetekben, amikor az MKIK GVI javaslat és RFKB döntés eltért, nagy bizonyossággal állíthatjuk, hogy a MKIK GVI javaslat nem okozhatta az RFKB döntést. Míg MKIK GVI javaslatok és RFKB döntések egybeesése esetén megvan annak az esélye, hogy a MKIK GVI javaslat hatására hozta meg az RFKB döntését, ugyanakkor nem zárható ki egyéb magyarázó tényező hatása sem, amely hatni tudott erre a döntésre. Ha más tényező hatott, akkor az MKIK GVI javaslatával való statisztikai kapcsolat csak látszólagos hatást jelez. Legvégül, ordinális logisztikus regressziós becsléseket is végzünk, melyek esetében a függő változó növekvő sorba rendezhető értékeket vesz föl, míg a magyarázó változók kategorikus vagy folytonos változók. Például az RFKB döntések 3 kategóriájának előfordulását magyarázhatjuk a diáklétszám, konzorciumi javaslatok, és munkaerő-piaci előrejelzések folytonos változóival.

Mivel az általunk épített adatbázis teljes mértékben lefedi a vizsgálni kívánt sokaságot, azaz nem mintavételen alapul, ezért a teszt-statisztikák és szignifikancia szintek nem értelmezhetők hagyományos módon. Egyes megközelítések alapján nincs is szükség a standard statisztika eszköztárát használni, mert a teljes sokaság ismert. Ugyanakkor egy konzervatívabb megközelítés alapján – mi is ezt fogjuk követni – a szignifikancia szintek és standard hibák a mérés pontatlanságát tükrözik.

Az elemzés számára nem alakítottunk ki egy átfogó elméleti keretet, a vizsgált döntési folyamatok csupán egyes aspektusait elemezzük. Ennek oka, hogy jelen kutatásunkat az első lépésnek, leíró – feltáró jellegű empirikus elemzésnek tekintjük, amely olyan terület összefüggéseinek vizsgálatára irányul, amelyet eddig még nem elemeztek komolyabban. Ennek megfelelően tesztelendő hipotéziseink részben a kormányzati szándékból, részben a szakirodalom főbb megállapításaiból következnek:

H_{adat0} : Az RFKB-k döntéseit a munkaerő-piaci kereslet és szakiskolai kibocsátás adatai vezérlik.

- $H_{er\ddot{o}}$: Az RFKB döntéseket a szakképzés erőviszonyai mozgatják, tehát a nagyobb befolyással bíró szereplők érdekei érvényesülnek.
- H_{korp0} : Az RFKB döntésekben a munkaadói érdekvédelmi szervezetek preferenciái érvényesülnek.
- H_{impl0} : Az RFKB döntéseknek megfelelően változik a beiskolázási létszám a szakképző iskolákban.

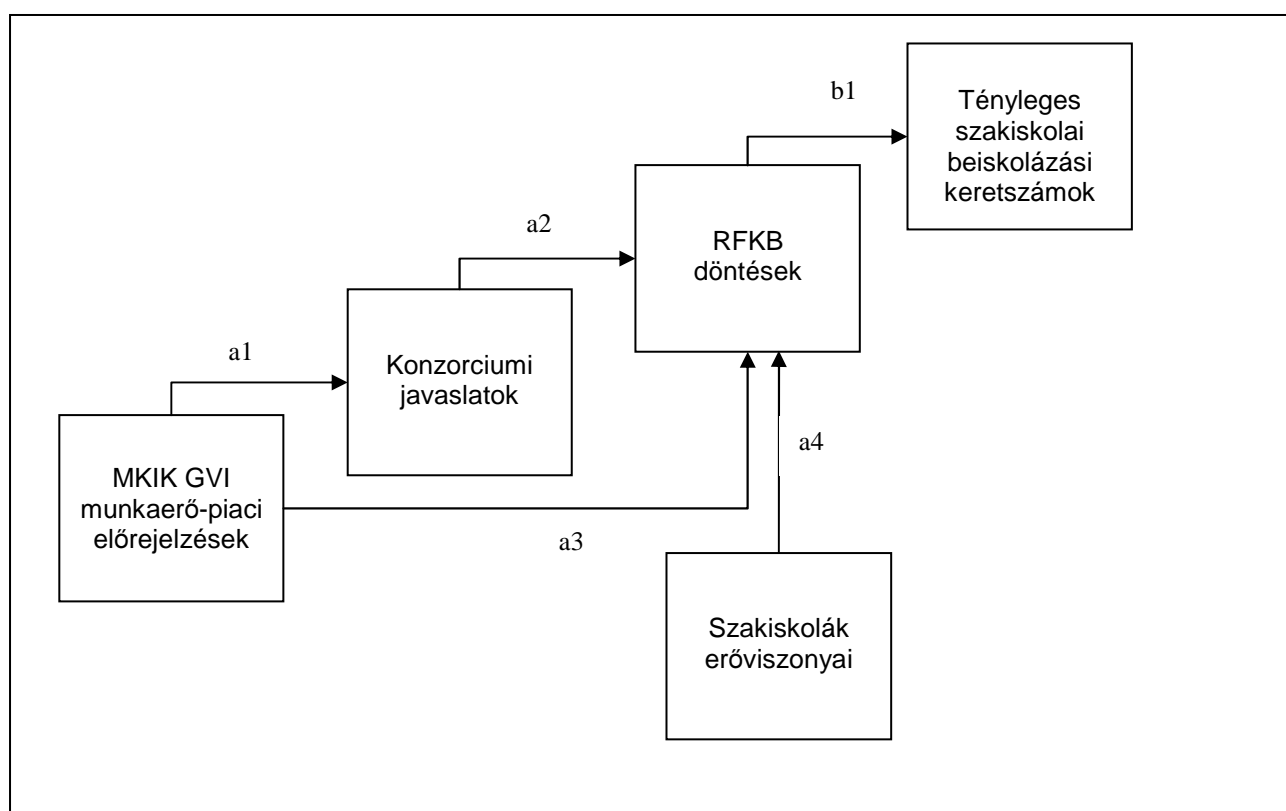
Ezen hipotézisek közül az első három egymással ellentétes vagy versengő hipotézisként is felfogható, hiszen például amennyiben a munkaerő-piaci adatokból eltérő RFKB döntés következik, mint amit a szereplők erőviszonyai sugallnának a két hipotézis közül csak az egyik lehet helyes. Ugyanakkor ez az eset nem szükségképpen áll fenn, elképzelhető az is, hogy mindkét hipotézis egyszerre igaz. Például könnyen előfordulhat, hogy a munkaerő-kibocsátás adatai és a szereplők erőviszonyai egy adott szakma esetében ugyanabba az irányba mutatnak, mondjuk a szakma létszámának növelésébe¹¹.

Mivel a hipotézisek és a hozzájuk kapcsolódó változók között többrétű kapcsolatok lehetségesek ezért egy egyszerű logikai modellt állítottunk fel, amely a főbb magyarázó és magyarázandó tényezők közötti összefüggéseket tartalmazza (lásd az 1. ábrát). Ez a logikai modell lényegében a fenti hipotéziseket összegzi egy egységes keretben. A H_{adat0} hipotézisből két logikai kapcsolat következik: egy közvetlen ($a3$) és egy közvetett ($a1+a2$). A közvetlen hatás azt mutatja, hogy az RFKB döntések meghozatala során a konzorciumi javaslatoktól függetlenül figyelembe veszik-e az MKIK GVI munkaerő-piaci előrejelzéseit. Ez akkor látszik, például, nagyon tisztán, amikor a nincs konzorciumi javaslat az adott szakában, régióban és évben és az RFKB döntések közvetlenül összevethetők a munkaerő-piaci előrejelzésekkel. Az közvetett hatás azt ragadja meg, hogy az MKIK GVI munkaerő-piaci előrejelzései a konzorciumi javaslatokra hatnak, majd pedig e javaslatok befolyásolják az RFKB döntéseket. E mögött az megfigyelés áll, hogy az MKIK GVI munkaerő-piaci előrejelzéseit a konzorciumi javaslatokat készítő képviselők alaposan áttekintették, azokról számottevő tájékoztatást kaptak. Ugyanakkor ez a tájékoztatás és figyelem sokkal gyengébbnek mutatkozott az összes többi RFKB tag esetében. Erről interjúk és a felhasznált dokumentumok elemzése enged következtetni.

¹¹ A többszörös kauzalitás problémájáról lásd részletesebben például Hochschild, 2006 elemzését.

További indirekt hatásokat nem vettünk figyelembe, mivel sem az interjúk, sem az elemzett dokumentumok nem utaltak ezek létezésére. A H_{er0} hipotézisből az $a4$ logikai kapcsolat következik, míg a H_{korp0} hipotézisből az $a2$ kapcsolatot lehet levezetni. A szakképző intézmények viselkedésére – azaz a diáklétszámok meghatározására - ható tényezők közül csupán az RFKB-k döntéseinek hatását elemezzük, amit a H_{imp0} hipotézis ír le ($b1$).

1. ábra. Az RFKB döntések előkészítése, az RFKB döntések, valamint az RFKB döntések szakiskolai végrehajtása közötti kapcsolatok modellje

2.3 Az adatok és az elemzés korlátai

A rendelkezésre álló adatbázis sok tekintetben hiányos a felvetett kutatási kérdések megválaszolásához. A főbb problémák röviden:

- 1. A szabályozási és beavatkozási eszközök nem teljes körű elemzése:** A rendelkezésre álló adatbázis nem terjed ki az RFKB-k második fő döntési jogkörére, nevezetesen a fejlesztési támogatások odaítélésére. Jóllehet rendelkezésre állnak a nyertes pályázatok alapvető adatai, ezek szakmákhoz rendelése komoly kódolási és szakmai munkát igényel, amire e dolgozat keretei között nem volt lehetőség. Ugyanakkor ezen adatok hiánya nem jelent problémát abból a szempontból, hogy a szakmai képzésre belépők létszámának szabályozása a szakképzés mennyiségi struktúráját hivatott befolyásolni, míg a fejlesztési források leginkább a képzés minőségére vannak hatással, így jelen elemzést tekinthetjük úgy, mint a magyar szakképzés mennyiségi szabályozásának értékelését.
- 2. Az elemzés részletessége:** A tanulmány adatai és így az elvégzett elemzések is régió és alap-szakképesítés szinten értelmezendők. Jóllehet az RFKB-k első lépésben ezen a szinten hozzák meg döntéseiket, egy második lépésben ezeket a döntéseket tovább specifikálják az egyes TISZK-ek és rész-szakképesítések, elágazások és ráépülések szintjére (e három kategóriát egységesen elágazás névvel fogom illetni a későbbiekben a terminológia egyszerűsége érdekében). A létrehozott adatbázis azért kevésbé részletes, mint az RFKB-k végső döntései, mert csak így lehetséges a munkaerő-piaci előrejelzéseket a döntésekhez illeszteni, továbbá, mert a nagyobb részletesség jelentősen megnehezítette volna az adatbázis építését. Ugyanakkor, az eredmények érvényessége szempontjából nem jelent különösebb problémát, hogy nem tudjuk a TISZK és elágazás szintű adatokat elemezni, mert az általánosabb szinten értelmezett összefüggések ezektől a részletektől függetlenül fennállnak.

Ugyanakkor bizonyos esetekben csak a részletesebb adatok álltak rendelkezésre (értsd nem rögzítették az RFKB-k a kevésbé részletes első körös döntéseket), ami aggregálási problémákhoz vezetett olyan esetekben, amikor az egyes elágazásokra vonatkozóan eltérő – esetenként ellentétes – RFKB döntés született; vagy pedig amikor az egyes TISZK-ekre vonatkozó döntés volt eltérő vagy ellentétes. Ilyen esetekben mindig a részletesebb döntések átlagaként határoztuk meg a magasabb szintű döntést.

Ugyanakkor a részletesség kérdése már önmagában felveti azt a problémát, hogy amennyiben nem állnak semmilyen formában rendelkezésre elágazás szintű előrejelzések a munkaerő-piaci keresletről, de még a jelenlegi keresletre sincs semmilyen adat, akkor milyen adatokra hivatkozva hozhattak döntést az RFKB-k? További problémát jelent, hogy erre vonatkozó elemzés hiányában jelenleg nem lehet tudni, hogy a vállalatok milyen mértékben tekintik az egyes alapszakképesítésekhez tartozó elágazásokat egymás helyettesítőinek és, hogy vannak-e szakmák szerint eltérések a helyettesítőség mértékében?

3. RFKB döntések rögzítésének problémái: Az RFKB-k döntéseit az Oktatási Hivatal honlapján lehet mindenki számára elérni, ugyanakkor az itt található adatok nem teljesek, több régió esetében nincs megfelelő adattábla (2010 márciusi elérés alapján). Az adattáblák eltérő formátumban, sok esetben nem egyértelmű adattartalommal szerepelnek a honlapon, továbbá a fájlformátum sem felhasználóbarát sok esetben (például a pdf-ben elérhetővé tett adattáblák adatbázisba illesztése sokkal időigényesebb, mint excel adattábláké). További lehetséges problémát jelent, hogy az MKIK által vezetett összesítés sok esetben eltér az OH honlapon közöltektől. Például, 2010-ben az MKIK összesítése átlagosan az esetek 22%-ában eltért az OH honlapján szereplő hivatalos közléstől (!!), ez a szám régióként 0,2% és 61% között oszlott meg. (Amennyiben az extrém esetnek számító Közép-Dunántúli Régiót kivesszük a mintából az országos átlag akkor is magas marad, 15,5%. A Közép-Dunántúli Régióra vonatkozó OH adatok nem közltek külön az iskolarendszerben nem oktatott szakma kategóriát, így ezek mind eltérésként jelennek meg az MKIK adatbázisához képest). Az adatbázis összeállításához minden esetben az OH hivatalos adatait vettük alapul és csak a Közép-Dunántúli Régió hiányzó értékei esetén egészítettük ki adatbázisunkat az MKIK összesítő adatai alapján.

Az RFKB-k döntéseinek elemzését tovább nehezítette, hogy az egyes régiók az egyes években eltérő jelentést adtak a döntések fő kategóriáinak: (1) nem támogatott szakma; (2) támogatott szakma; és (3) kiemelten támogatott szakma. Például a kiemelten támogatott kategória egyes régiókban azt jelentette, hogy bármekkora mértékben növelhetik az iskolák az adott szakmában a diáklétszámot,

míg más esetekben, konkrét százalékos növekedést jelentett a döntés. A döntések tartalmáról áttekintést nyújt a 2. melléklet. Általános tendencia, hogy az évek során egyre pontosabban meghatározottá váltak az egyes döntési kategóriák.¹²

Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy 3 esetben régi OKJ kategorizáció szerinti szakmák esetében is született döntés, ami azért érdekes, mert 2006 óta csak új OKJ rendszer szerint lenne szabad szakmákat indítani Magyarországon.

4. **A konzorciumi javaslatok pontatlan nyilvántartása:** E javaslatok összesítését az MKIK végezte el, máshol nem lehet ezekhez az adatokhoz hozzájutni, hogy a pontosságukat ellenőrizni tudjuk. A javaslatok nyilvántartása önmagában nehezen értelmezhető, sok esetben az oszlopcímek nem fedik az oszlopok tartalmát (például az „RFKB döntés oszlop”, voltaképpen konzorciumi javaslatokat tartalmaz). Ezen értelmezési problémák megoldásában nagy segítségünkre voltak az MKIK szakképzési munkatársai, ugyanakkor az adatok mások által is hozzáférhető rögzítésének alapfeltétele, hogy világos, egyértelmű, és pontos változó-elnevezéseket tartalmazzanak az adattáblák.
5. **MKIK GVI előrejelzéseinek korlátai:** Az MKIK GVI által készített 3 éves időtávra szóló előrejelzések munkaerő-piaci egy évenként lefolytatott nagymintás vállalati adatfelvételen nyugszanak. Ennek a módszernek megvannak a jól leírt problémái, mind a pontosság, mind az általánosíthatóság szempontjából (Fazekas, 2009b; 2010b; Fazekas & Makó, 2008). A szakiskolai kibocsátás 3 éven túli alakulására vonatkozó MKIK GVI becslést egyszerű demográfiai továbbvezetési technikával alakították ki, amelynek szintén megvannak a módszertani problémái, különösen mivel Magyarországon nem állnak rendelkezésre kellően hosszú idősorok ilyen becslések megfelelő pontosságú elkészítéséhez.
6. **Egyéb munkaerő-piaci adatok kizárása:** Az elemzés csupán az MKIK GVI várható munkaerő-piaci keresletre és várható szakiskolai kibocsátásra vonatkozó előrejelzéseit vette figyelembe. Ennek oka, hogy csak ezek az előrejelzések kellő részletességűek – alap-szakképesítés régióként – és csak ezek vonatkoznak a megfelelő időtávra – 3 év. (A 3 éves időtávnak azért van központi jelentősége, mert

¹² Érdekes még továbbá, hogy egyes régiók kevésbé részletes döntéseket hoztak a többiekhez képest. Ez azt jelenti, hogy régiós és alap-szakképesítés szintjén hoztak döntéseket.

a t_0 évben meghozott RFKB döntés hatása átlagosan t_{+3} év múlva fog hatással lenni kilépő diáklétszám struktúrájára és így a munkaerő-piaci kereslethez való illeszkedésre). Tudomásunk van olyan munkaerő-piaci adatokról is, melyeket egyes RFKB-k felhasználtak a döntésükhöz, ugyanakkor ezek minden esetben a múltra vonatkozó adatok voltak, például az adott régió hiányszakmáinak listája, vagy az előző tanévben adott szakmára belépők létszáma. Az adatok nem egységes felhasználása nem teszi lehetővé a régiók és évek közötti konzisztens elemzést, továbbá szakmai alapon is kevésbé indokolható miért lenne fontos az elmúlt tanév belépőinek a létszámát figyelembe venni, amikor rendelkezésre áll egy előrejelzési adat is.

7. **A KIR-STAT adatbázis gyengeségei:** A KIR-STAT adatbázis sajnálatos módon tartalmaz olyan szakmákat is, melyek a régi OKJ rendszerbe tartoznak és nem kódolhatók át egyértelműen az új OKJ rendszerbe, tehát nem vethetők össze az RFKB döntésekkel, konzorciumi javaslatokkal, és MKIK GVI előrejelzésekkel, ami adatvesztést jelent.

Jóllehet az elemzés alap-szakképesítésekre vonatkozik, felvetődik annak a kérdése, hogy miként elemezzük azokat az elágazásokat, amelyekre magasabb évfolyamokban lépnek be a diákok (például elképzelhető, hogy egy diák elkezd egy alap szakképesítést a 11 évfolyamba belépve, és ennek elkezd egy ráépülését a 12 évfolyamra belépve). Amennyiben az összes elágazást aggregáljuk az alap-szakképesítés szintjén, elképzelhető, hogy többször vesszük számba ugyanazt a diákot az évek során, ami nyilvánvalóan torzítja az eredményeket. Ezért indokolt lehet a diáklétszám változást csak a 11. évfolyam belépőin vizsgálni. Ugyanakkor vannak olyan alap-szakképesítések is, melyekre 11. évfolyam után lépnek be a diákok. Ez esetben viszont adatvesztést jelent a 11. évfolyamra való korlátozás. Mivel a kérdést nem tudjuk egyértelműen eldönteni (csak az elágazások, és képzési programok pontos kódolása esetén lenne lehetséges korrekten elvégezni az egyes képzési programok aggregálását) ezért az elemzéseket mind 11. évfolyamra, mind az összes szakképző évfolyamra elvégezzük külön-külön.

3. RFKB döntések meghatározói

Az RFKB döntéseket meghatározó tényezőkre vonatkozóan három különböző kutatási kérdést, illetve hipotézist fogalmaztunk meg. Ezeket egyenként, majd együttesen is sorra vesszük az alábbi szakaszokban.

Előbb azonban tekintsük röviden át az RFKB döntések változékonyságát. Fontos kérdés, hogy mennyire változékonyak a döntések az egyes régiókban évenként. Azokat a szakmákat vizsgáltuk, amelyekben legalább az egyik évben született RFKB döntés. A 3. táblázatból látszik, hogy meglehetősen alacsony azon szakmák aránya, melyek esetében megegyezik mindhárom évben az RFKB döntés, 36,2% országosan (ez a régiók arányszámainak esetszámmal súlyozott átlagaként állt elő). Ugyanakkor a Dél-Alföldön és Dél-Dunántúlon ez az arány lényegesen alacsonyabb (rendre 20,7% és 21,5%), míg Észak-Alföldön ez lényegesen magasabb (79,3%). Összességében megállapítható, hogy az RFKB-k csupán kis részben tartják fenn az egyik évben hozott döntéseiket a következő években. Ez problémássá teheti a szakképzés hosszabb-távú átalakítását és a szakképzés konzisztens fejlesztését. Ugyanakkor biztató, hogy a kiemelten támogatott szakmák esetében magasabb a tartósság, az ismétlődés, mint a többi esetben.

3. táblázat. Az RFKB döntések perzisztenciája (azon döntések aránya, melyek megegyeznek az adott években)

	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Észak-Magyarország	Közép-Dunántúl	Közép-Magyarország	Nyugat-Dunántúl	Országosan összesen
2008-2009 (%)	24,1	27,5	84,7	75,1	33,5	38,1	44,4	45,8
N (db)	249	258	261	261	427	260	257	1973
2009-2010 (%)	54,8	66,0	91,7	76,8	32,6	56,2	58,3	59,9
N (db)	210	159	266	267	427	267	175	1771
2008-2009-2010 (%)	20,7	21,5	79,3	59,6	24,1	22,5	31,9	36,2
N (db)	261	260	266	267	427	267	257	2005

Megjegyzés: a számítások alapjául vett évenkénti régiós elemszám csak azokat a döntéseket tartalmazza, amelyek esetében legalább az egyik évben született döntés, tehát azon szakmák ki vannak zárva, melyekben egyik évben sem született döntés az adott régióban.

Forrás: RFKB_dont_0810

3.1 A munkaerő-piaci adatok hatása az RFKB döntésekre

A H_{adat0} hipotézis a kormányzati szándék megvalósulását vizsgálja, pontosabban az RFKB döntések munkaerő-piaci kereslet és szakiskolai kibocsátás adatai által vezéreltségét. Ezt a kérdést két szempontból is meg tudtuk vizsgálni: egy szigorúbb és egy kevésbé szigorú kritérium alapján. Először, az MKIK GVI által kritikusnak ítélt szakmák alapján vizsgáltuk a hipotézist. Ezek azok a szakmák, amelyek meghaladnak egy előre meghatározott és a három év alatt csupán csekély mértékben változtatott abszolút és relatív korlátot, amellyel a kereslet és kínálat nagy valószínűséggel várható eltérésére utal. Ezek tehát azok a szakmák, melyek az előrejelzés pontatlansága és korlátossága mellett is nagy bizonyossággal tekinthetők problémásnak, azaz vagy túl alacsony vagy túl magas várható kibocsátásúnak (Fazekas, 2009b; 2010b; Fazekas & Makó, 2008). Ezekre a szakmákra az MKIK GVI beavatkozási javaslatot tett minden évben. Ezen elemzés során csak azokat a szakmákat vettük figyelembe, amelyekre az MKIK GVI javaslatot adott.

Másodszor, az MKIK GVI várható munkaerő-piaci egyensúlytalanságra vonatkozó létszám előrejelzések alapján is tudtuk ezt a hipotézist vizsgálni. Hiszen az MKIK GVI szakma és régió szintjén közöl előrejelzéseket a várható kereslet és kínálat közötti létszám-eltérésről. Az RFKB tagokkal készített interjúk és a rendelkezésre álló RFKB döntési táblák egyértelműen arról tanúskodnak, hogy az RFKB döntések során közvetlenül figyelembe vették ezeket az előrejelzéseket, pontosabban ezen előrejelzéseknek a várható keresletre vonatkozó részét. Ebben az elemzésben tehát a szakmák egy szélesebb körét vettük figyelembe, mint az előző esetben; itt az összes olyan szakma az elemzés részét képezte, amelyekre rendelkezésre állt MKIK GVI létszám előrejelzés.

Önmagában hibás azonban, hogy az RFKB tagok nagy valószínűséggel a várható keresleti előrejelzéseket a megelőző tanév diáklétszámaival vetették össze, nem pedig a várható diáklétszámokkal. Így figyelmen kívül hagyták a demográfiai változásokat és a vélhetően számottevő lemorzsolódási arányokat. Jelen elemzés ennél pontosabb és ezért megbízhatóbb adatok hatását vizsgálja, mivel a legfontosabb kérdés, hogy a rendelkezésre álló információk közül a pontosabb adatoknak van-e hatása, nem pedig az, hogy az ennél kevésbé megbízható adatok gyakoroltak-e hatást a döntésekre. Tehát az első elemzés szigorúbb tesztjét jelenti a munkaerő-piaci adatok hatásának, mivel a vizsgált MKIK GVI javaslatok egyértelműbb üzenetet hordoznak, erősebb jelzést

jelentenek az RFKB-k felé. Míg a második egy puhább elemzés, amely figyelembe veszi az összes, kevésbé megbízható és pontos MKIK GVI előrejelzést is.

Az első esetben a H_{adat0} hipotézis alapján azt várjuk, hogy ahol az MKIK GVI beavatkozásra tett javaslatot ott az RFKB beavatkozott és a megfelelő módon avatkozott be. Az MKIK GVI javaslatoknak és az RFKB döntéseknek számos kombinációja létezik, melyeket az alábbi módon csoportosítottunk a hipotézis vizsgálatának érdekében (4. táblázat). Ez alapján az (1)-el jelölt esetek jelentik az MKIK GVI javaslattal egyező RFKB döntést, (2)-vel jelöltek az MKIK GVI javaslattal ellentétes RFKB döntést, és a (3)-al jelöltek az MKIK GVI javaslat esetén hiányzó RFKB döntést. Az „X”-el jelölt eseteket nem vettük figyelembe, mivel az MKIK GVI javaslatok nem tartalmaztak egyértelmű útmutatást az RFKB-k számára. Az így kialakított kategorizáció egy szigorú kritériumot jelent, mivel csak a teljes egyezést tekinti a hipotézist alátámasztó esetnek, tehát például ha az MKIK GVI előrejelzése által a kritikusan alacsony kibocsátásúnak ítélt szakma esetén az RFKB nem avatkozott be az a H_{adat0} hipotézist cáfoló esetnek tekintettük.

4. táblázat. MKIK GVI javaslatok és RFKB döntések lehetséges kombinációi

	RFKB döntés				
		kiemelten támogat	támogat (nem avatkozik be)	nem támogat	nem dönt
MKIK GVI javaslat	Kritikusan alacsony kibocsátás	(1)	(2)	(2)	(3)
	Nem kritikus szakma	X	X	X	X
	Kritikusan magas kibocsátás	(2)	(2)	(1)	(3)

A 5. táblázatból jól látható, hogy a 2008-as évben magas az egyezés az MKIK GVI javaslatok és RFKB döntések között: 15-ből 12 esetben találtunk egyezést. Ez az arány azonban jelentősen csökkent 2009 és 2010-re, rendre 14-ből 4 esetben, valamint 18-ből 6 esetben (

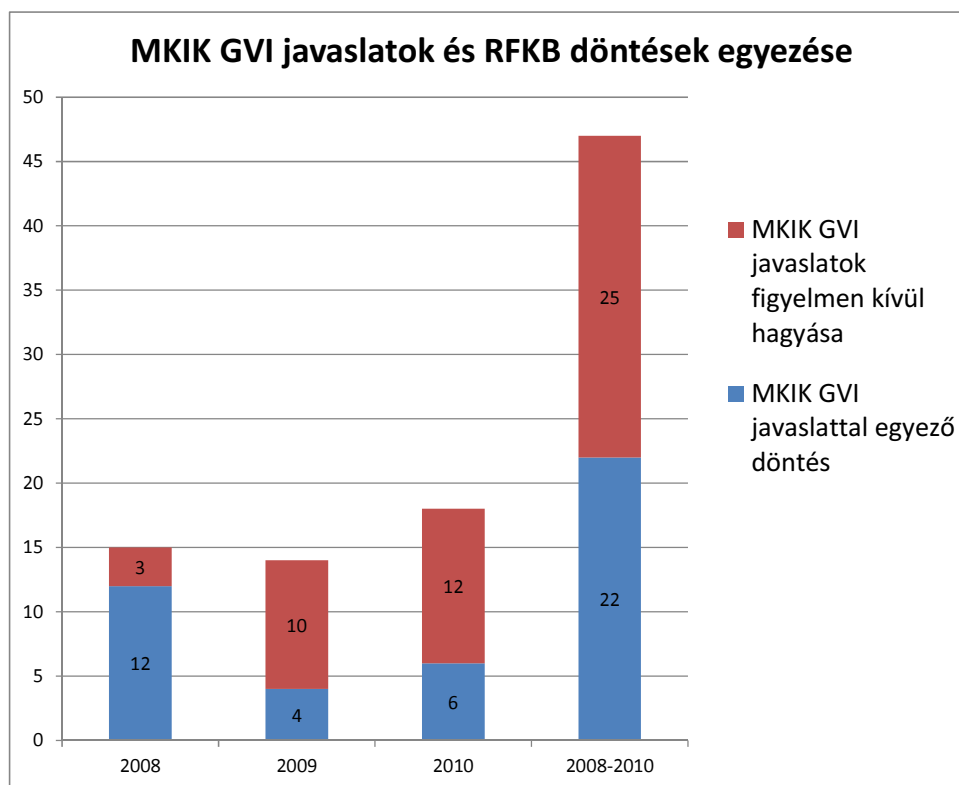
2. ábra). Egy kivételével minden régióban megfigyelhető az MKIK GVI javaslatok és RFKB döntések illeszkedésének jelentős mértékű csökkenése. Észak-Magyarország, Nyugat-Dunántúl és Dél-Alföld tekintetében a legmagasabb az MKIK GVI javaslatok és RFKB döntések illeszkedése. Tehát összességében az esetek hozzávetőleg felében képzelhető el, hogy az MKIK GVI javaslat közvetlen hatást gyakorolt az RFKB döntésekre 2008-2010 között.

5. táblázat. MKIK GVI javaslatok és RFKB döntések illeszkedése, 2008-2010

2008								
	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Észak-Magyarország	Közép-Dunántúl	Közép-Magyarország	Nyugat-Dunántúl	Országosan összesen
MKIK GVI javaslattal egyező döntés (1)	1	1	1	3	1	4	1	12
MKIK GVI javaslattal ellentétes döntés (2)	0	0	0	0	1	1	0	2
MKIK GVI javaslat esetén nincs döntés (3)	0	0	0	0	0	1	0	1
2009								
	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Észak-Magyarország	Közép-Dunántúl	Közép-Magyarország	Nyugat-Dunántúl	Országosan összesen
MKIK GVI javaslattal egyező döntés (1)	1	0	1	1	0	1	0	4
MKIK GVI javaslattal ellentétes döntés (2)	0	0	0	0	1	5	0	6
MKIK GVI javaslat esetén nincs döntés (3)	1	0	3	0	0	0	0	4
2010								
	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Észak-Magyarország	Közép-Dunántúl	Közép-Magyarország	Nyugat-Dunántúl	Országosan összesen
MKIK GVI javaslattal egyező döntés (1)	2	0	1	0	0	3	0	6
MKIK GVI javaslattal ellentétes döntés (2)	3	2	5	0	0	1	0	11
MKIK GVI javaslat esetén nincs döntés (3)	0	0	0	0	0	1	0	1

Forrás: RFKB_dont_0810

2. ábra. Az MKIK GVI javaslatok egyezése RFKB döntésekkel, 2008-2010 (db)

Forrás: RFKB_dont_0810

A második megközelítés esetében azt várjuk, hogy ahol várható munkaerő-piaci egyensúlytalanságot becsült az MKIK GVI, ott ennek megfelelő RFKB beavatkozási döntés született. Az MKIK GVI előrejelzései létszám szerinti becslést is tartalmaztak a régiók egyes szakmaiban várható munkaerő-piaci egyensúlytalanságokra. Amennyiben az RFKB-k figyelembe vették ezeket a létszám előrejelzéseket, akkor azt várjuk, hogy a várhatóan inkább túlkínálatos szakmák esetében diáklétszám csökkentésről döntsön az RFKB, a várható túlkereslettel jellemezhető szakmák esetében a diáklétszám növeléséről, míg a sem becsült túlkínálat, sem a becsült túlkereslet melletti szakmák esetében a diáklétszám szinten tartásáról. Tehát a kiemelten támogatott szakmák esetében magas (pozitív) átlagos létszám eltérést, a támogatott szakmák esetében alacsonyabb átlagos létszám eltérést, és a nem támogatott szakmák esetében alacsony (negatív) átlagos eltérést várunk.

Az 6. táblázat pontosan az ezekre a várakozásokra vonatkozó eredményeket közli. Az értelmezés megkönnyítése érdekében egy konkrét példát részletesen megvizsgálunk: a

táblázat második oszlopában 2008-ban Dél-Alföld esetében az RFKB által szakképzési fejlesztési forrás által nem támogatott szakképesítések esetében az MKIK GVI átlagosan 30,5 fős túlkínálatot becsült. A támogatott szakképesítések esetén -20,0 fős túlkínálatot, tehát 20 fős túlkeresletet, a kiemelten támogatott szakképesítések esetében -116,5 fős túlkínálatot, tehát 116,5 fős túlkeresletet becsült. Míg azokban a szakmákban, melyekben az RFKB nem döntött -0,7 fős túlkínálatot becsült. Látható, hogy az RFKB döntések alapján képzett csoportok átlagai a várakozásunknak megfelelően alakultak, amit a Welch statisztika is megerősít¹³.

Az 6. táblázat alapján látható, hogy a 7 régió közül 4-7 esetben találunk szignifikáns összefüggést a becslési adatok és RFKB döntések között 2008 és 2010 között. Azonban a szignifikáns összefüggések jelentős része a várttal ellentétes irányú (3. ábra). *Ezekben az esetekben úgy tűnik, hogy az MKIK GVI előrejelzéseit teljes jelentős mértékben figyelmen kívül hagyták az RFKB-k.* A szignifikáns és egyben megfelelő irányú összefüggést mutató régiók aránya csökkent 2008 és 2010 között, hasonlóképpen az MKIK GVI javaslatok illeszkedési arányához. Egyedül Dél-Alföldön figyelhetjük meg a várt szignifikáns összefüggést mindhárom évben.

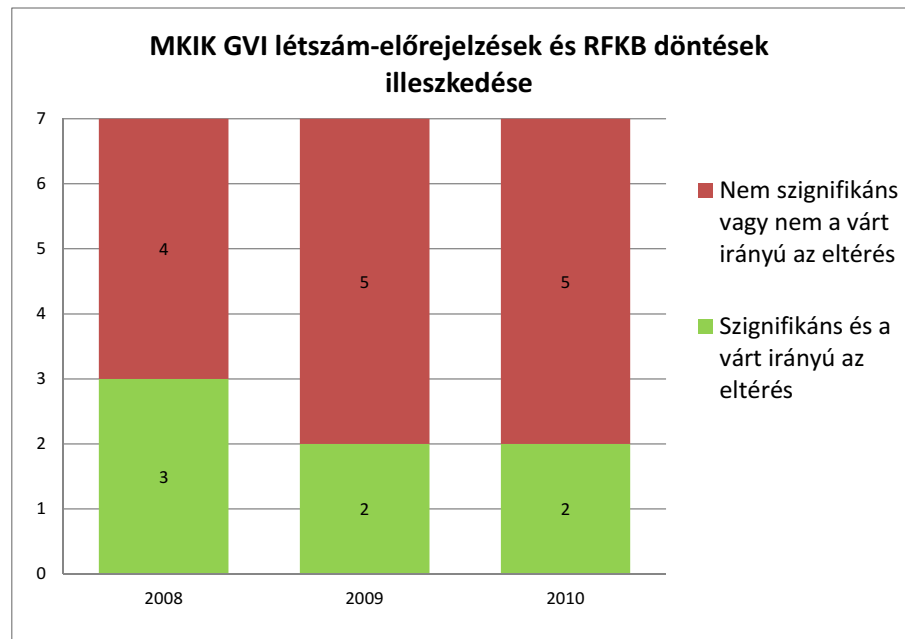
¹³ Az ordinális változó (RFKB döntés) és intervallum skálán mért változó (MKIK GVI előrejelzés) közötti kapcsolatot a Welch statisztikával mértük. Ez azt a hipotézist teszteli, hogy az ordinális változó szerinti csoport átlagok az intervallum skálán mért változó szerint eltérnek-e (H_0 =a csoportátlagok egyeznek). Ez a teszt robusztus abban az esetben is, ha a csoportok szórása eltér (ami gyakran előfordul a mi mintánkban), ezért preferált az F-statisztikához képest. Bővebb leírás található: http://en.wikipedia.org/wiki/Welch%27s_t_test

6. táblázat. A MKIK GVI által becsült átlagos eltérés kereslet és kínálat között (pozitív szám nagyobb kínálatot jelöl), fő, 2008-10

2008							
	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Észak-Magyarország	Közép-Dunántúl	Közép-Magyarország	Nyugat-Dunántúl
Szakképzési fejlesztési forrás által nem támogatott szakképesítés	30,5	8,5	40,5	14,8	15,5	93,0	17,9
Támogatott szakképesítés	-20,0	17,1	18,1	20,3	12,3	5,4	8,8
Kiemelten támogatott szakképesítés	-116,5	-75,1	-180,9	-294,1	-362,3	-140,0	-38,9
Nincs döntés	-0,7	4,6	18,9	-4,4	5,7	64,7	0,0
Welch statisztika	7,068***	3,713**	1,413	3,004**	1,273	5,718***	3,164**
N	144	116	164	142	141	164	140
2009							
	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Észak-Magyarország	Közép-Dunántúl	Közép-Magyarország	Nyugat-Dunántúl
Szakképzési fejlesztési forrás által nem támogatott szakképesítés	53,8	18,4	16,9	10,9	0,4	-517,6	11,9
Támogatott szakképesítés	27,2	8,2	17,2	3,7	8,3	-62,1	7,9
Kiemelten támogatott szakképesítés	9,4	70,0	24,9	-36,6	-47,2	-61,4	3,8
Nincs döntés	1,2	4,6	0,6	0,0	-1,4	3,9	0,0
Welch statisztika	5,153***	8,546***	3,741**	2,296	3,245**	3,441**	2,161*
N	212	212	212	163	212	145	211
2010							
	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Észak-Magyarország	Közép-Dunántúl	Közép-Magyarország	Nyugat-Dunántúl
Szakképzési fejlesztési forrás által nem támogatott szakképesítés	14,0	23,9	13,1	14,3	7,6	68	54,9
Támogatott szakképesítés	-26,3	16,3	9,3	15,5	10,6	19	29,9
Kiemelten támogatott szakképesítés	-37,5	12,3	17,0	79,2	-5,5	32	68,5
Nincs döntés	-20,8	-1,9	1,2	2,5	0,2	2	3,5
Welch statisztika	4,800***	5,202***	4,376***	9,189***	2,855**	5,396***	6,413***
N	270	269	270	223	216	234	270

*** szignifikáns 0,01 szinten; ** szignifikáns 0,05 szinten; * szignifikáns 0.1 szinten, Forrás: RFKB_dont_0810

3. ábra. MKIK GVI előrejelzések illeszkedése az RFKB döntésekhez (azon régiók évenkénti száma, ahol az RFKB döntések az MKIK GVI várható munkaerő-piaci egyensúlytalansági előrejelzésével megegyező irányúak)

Megjegyzés: A megfelelő irányú eltérés számításánál csak azokat a régiókat vettük figyelembe, ahol mindhárom RFKB döntés-típus esetén megfelelő irányú volt a csoportok közötti eltérés

Forrás: RFKB_dont_0810

Összességében megállapítható, hogy csupán gyenge kapcsolat található az MKIK nagymintás felméréséből számított munkaerő-piaci becslések (MKIK GVI javaslatok és előrejelzések) és RFKB döntések között. Az esetek felében-harmadában találtunk a vártnak megfelelő empirikus kapcsolatot. Azonban ezekben az esetekben is csak potenciális hatásról beszélhetünk, ugyanis nem tudhatjuk, hogy a megfigyelt empirikus egybeesések ténylegesen az adatok hatására alakultak-e ki, vagy egyszerűen csak véletlenül estek egybe a szereplők érdekei az MKIK GVI becsléseivel vagy más magyarázat áll a háttérben (például a kihagyott változók hatása). Ugyanakkor az interjúk és a hivatalos dokumentumok némi optimizmusra adnak okot, és alátámasztják az adatok közvetlen hatásának hipotézisét.

Továbbá világossá vált, hogy bizonyos régiókban következetesebben jobban illeszkednek a munkaerő-piaci adatok és RFKB döntések, tehát ezekben a régiókban nagyobb bizonyossággal állapítható meg, hogy a munkaerő-piaci adatok hatással lehettek az RFKB döntésekre.

Ugyanakkor meglepő módon csökkent az adatok és döntések illeszkedése 2008-at követően, aminek nem tudtuk feltárni az okát. Különösen fontos kérdés ez, mivel az adatok előállításának és prezentálásának módszertana nem változott az évek során, csupán finomodott, pontosodott (Fazekas, 2010b).

3.2 A magyar szakképzés szereplői erőviszonyainak hatása az RFKB döntésekre

A $H_{erő}$ hipotézis az RFKB döntések és a szakképzés erőviszonyai közötti összefüggésre vonatkozik: eszerint a nagyobb befolyással bíró szereplő érdekeinek megfelelő döntéseket várunk. A hatalmat és befolyást sokféleképpen értelmezi és ezek mérésére számos módszert használ a szakirodalom (Foucault, 1980; Hall & Schroeder, 2005; Scott, 1991).

Ugyanakkor a rendelkezésünkre álló adatok alapján mi csupán egy megközelítést tudunk alkalmazni: az RFKB-k által szabályozott iskolák befolyását az iskolák egyes szakmáinak méretével, azaz tanulószámával mértünk. Ez a mérés azt feltételezi, hogy a nagyobb létszámú szakmák iskolái nagyobb befolyással bírnak az RFKB-k döntésére, mert nekik nagyobb erőforrások állnak a rendelkezésükre (például adminisztratív személyzet, műhely, tanári gárda, stb.). Ugyanakkor nem tudjuk pontosan milyen mechanizmuson keresztül

érvényesül ez a hatás. Lehet direkt módon, amikor az adott iskola (TISZK) képviselője személyesen részt vesz az RFKB munkájában, vagy indirekt módon, amikor az RFKB-k tudatában vannak az egyes iskolákban tanított szakmák méretének és súlyának. Ez a hatás anélkül is érvényesülhet, hogy ez konkrét érveként elhangzana az RFKB-k ülésein. Mivel az iskolák érdekeltek abban, hogy növelhessék az általuk oktatott szakmákban a létszámot, de legalábbis ne csökkentsék azt, ezért a hipotézisünk alapján arra számítunk, hogy a nagyobb létszámú szakmák nagyobb valószínűséggel kerülnek a kiemelten támogatott, illetve támogatott kategóriákba. A létszámot az RFKB döntést megelőző évben szakmai képzésre belépő diákok létszámával mértük.

Ez alapján a logika alapján azt várjuk, hogy a kiemelten támogatott szakmák átlagos létszáma magasabb lesz, mint a támogatott szakmáké, ami viszont magasabb lesz a nem támogatott szakmánál. Az elemzés logikája lényegében megegyezik az MKIK GVI előrejelzések és RFKB döntések összevetésének logikájával.

Az alábbi eredmények csupán 2009 és 2010-re vonatkoznak, mivel a 2007/2008-as tanév diáklétszám adatainak túl nagy része szerepel régi OKJ kód szerint a KIR-STAT adatbázisban ahhoz, hogy megbízható elemzést tudjunk végezni.

Az 7. Táblázat alapján látható, hogy mindössze 3-4 régióban találtunk szignifikáns összefüggést a szakma diáklétszáma és az RFKB döntések között.¹⁴ Ugyanakkor ezen esetekben sem mindig a várt irányba mozogtak a csoportátlagok, tehát előfordult, hogy a kisebb létszámú szakmák nagyobb valószínűséggel kerültek kiemelten támogatott, illetve támogatott kategóriákba. A szignifikáns és a várt irányban megfelelő kapcsolatot mutató régiók egyértelmű kisebbségben vannak a többi régióval szemben ráadásul számuk jelentősen csökkent 2009 és 2010 között (4. ábra). Érdekes módon két régió esetében mindkét évben szignifikáns, jóllehet nem túl erős összefüggést kapunk. Észak-Magyarország esetében a várt irányú, míg Közép-Magyarország esetében ellentétes irányú. Ez alapján megállapítható, hogy inkább a nagyobb szakmák kerülnek támogatásra Észak-Magyarországon, míg Közép-Magyarországon inkább a kisebbek. Ez azt is jelenti, hogy az RFKB-k döntései Észak-Magyarországon a szakmai képzés polarizálódásához vezethet, amennyiben a döntések következetesen alkalmazásra kerülnek. Ennek az ellenkezője igaz Közép-Magyarországon.

¹⁴ Az összefüggés statisztikai megbízhatóságát ismételt Welch statisztikával vizsgáltuk.

Összességében az adatok alapján csak kis mértékben támaszthatjuk alá a $H_{er\ddot{o}0}$ hipotézist. Fontos kiemelnünk, hogy még azokban az esetekben is, ahol a várakozásainknak megfelelő empirikus összefüggést találtunk, még ott sem lehetünk biztos abban, hogy ez kauzális összefüggést jelent. Például elképzelhető, hogy a nagyobb szakmák egyben a munkaerő-piacon keresettebb szakmák is, tehát igazából a feltárt összefüggés a munkaerő-piaci keresleti adatokkal állnak kapcsolatba. Vagy az is elképzelhető, hogy az RFKB-k óvatosabbak nagyobb létszámú szakmák leépítése, megszüntetése tekintetében, mivel ezek lényegesen nagyobb elsüllyedt költséget jelentenek a szakképzésnek (műhelyek, tanárok, tananyagok). Ezeket a lehetőségeket csak egy nagyobb adatbázis segítségével tudnánk tesztelni.

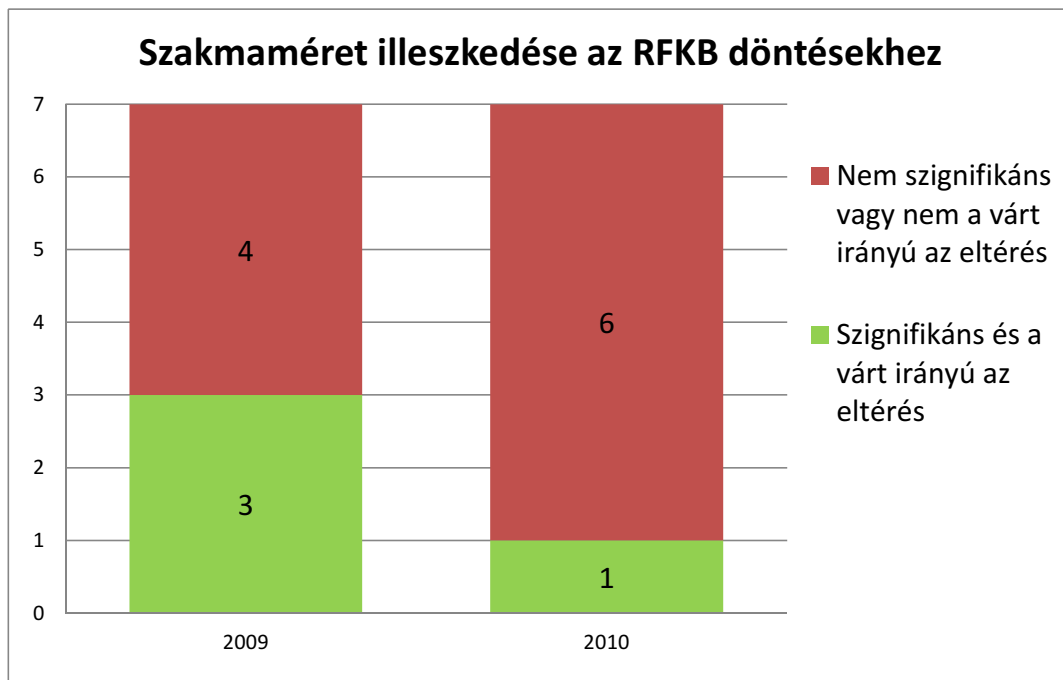
7. táblázat. Átlagos diáklétszám (KIR-STAT) az RFKB döntést megelőző tanévben, RFKB döntések szerint (fő)

2009							
	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Észak-Magyarország	Közép-Dunántúl	Közép-Magyarország	Nyugat-Dunántúl
Szakképzési fejlesztési forrás által nem támogatott szakképesítés	109,6	40,0	96,5	56,8	45,4	366,9	81,8
Támogatott szakképesítés	79,1	52,5	95,3	55,7	74,6	133,9	56,3
Kiemelten támogatott szakképesítés	83,2	99,9	111,4	134,4	88,1	62,1	83,1
Welch statisztika	0,672	5,520**	0,190	2,803*	3,196**	9,059***	1,755
N	115	91	111	98	102	111	92
2010							
	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Észak-Magyarország	Közép-Dunántúl	Közép-Magyarország	Nyugat-Dunántúl
Szakképzési fejlesztési forrás által nem támogatott szakképesítés	124,2	64,8	133,6	65,0	69,2	487,2	90,7
Támogatott szakképesítés	88,7	85,3	119,6	66,6	82,9	123,6	79,8
Kiemelten támogatott szakképesítés	69,7	76,8	143,5	142,8	87,7	109,8	95,2
Welch statisztika	2,437*	0,699	0,220	2,344*	0,393	5,019**	0,312
N	140	100	125	114	114	151	100

*** szignifikáns 0,01 szinten; ** szignifikáns 0,05 szinten; * szignifikáns 0,1 szinten

Forrás: RFKB_dont_0810

4. ábra. Az egyes szakmák méretének szerepe az RFKB döntésekben, 2009-2010

Forrás: RFKB_dont_0810

3.3 Neo-korporativista koordináció hatása az RFKB döntésekre

A H_{korpo} hipotézis a munkaadói szervezetek szerepét vizsgálja, és azt várja, hogy a munkaadói érdekvédelmi szervezetek preferenciái érvényesülnek az RFKB döntésekben a törvényalkotói szándéknak megfelelően. A munkaadói szervezetek preferenciáit közvetlen módon tudtuk mérni, hiszen rendelkezésünkre álltak az RFKB döntéseket megelőző egyeztetéseik végeredményei (konzorcium javaslatok), mely egyeztetéseken kizárólag a munkaadói oldal vett részt. Tehát a hipotézisünk alapján azt várjuk, hogy a konzorcium javaslattal megegyező RFKB döntés született mindhárom évben.

A konzorciumi javaslatoknak és RFKB döntéseknek számos kombinációja létezik, melyeket az alábbi módon csoportosítottunk a hipotézis vizsgálatának érdekében (8. táblázat). Ez alapján az (1)-el jelölt esetek jelentik a konzorciumi GVI javaslattal egyező RFKB döntést, (2)-vel jelöltek a konzorciumi javaslattal ellentétes RFKB döntést, és a (3)-al jelöltek a konzorciumi javaslat esetén hiányzó RFKB döntést. Az „X”-el jelölt eseteket nem vettük figyelembe, mivel a konzorciumi javaslatok nem tartalmaztak egyértelmű útmutatást az RFKB-k számára. Ez a kategorizáció egy szigorú kritériumot jelent, mivel

csak a teljes egyezést tekinti a hipotézist alátámasztó esetnek, tehát például ha a konzorciumi javaslat támogatandónak ítélt egy szakmát, de az RFKB nem avatkozott be vagy kiemelten támogatott, akkor ezeket a $H_{\text{adat}0}$ hipotézist cáfoló eseteinek tekintettük.

8. táblázat. A konzorciumi javaslatok és RFKB döntések lehetséges kombinációi

		RFKB döntés			
		kiemelten támogat	támogat	nem támogat	nem dönt
MKIK GVI javaslat	kiemelten támogat	(1)	(2)	(2)	(3)
	támogat	(2)	(1)	(2)	(3)
	nem támogat	(2)	(2)	(1)	(3)
	nem javasol	X	X	X	X

A 9. táblázatból látható, hogy minden egyes régióban minden vizsgált évben szignifikáns az összefüggés a konzorciumi javaslatok és RFKB döntések között.¹⁵ Az összes szignifikáns kapcsolat esetében a várakozásainknak megfelelő irányú a kapcsolat. *Országosan átlagosan az esetek 85-96%-ában a konzorciumi javaslatokkal teljesen megegyező RFKB döntés született. Nem látszik egyik régió esetében sem, hogy a többiektől lényegesen eltérő lenne a kapcsolat szorossága az évek során.*

Ez az eredmény jelenti a tanulmány legerősebb empirikusan alátámasztott összefüggését. Jóllehet nem 100%-os, mégis rendkívül magas a munkaadói szervezetek preferenciáinak érvényesülési aránya. Fontos felvetni ezen a ponton, hogy a konzorciumi javaslatok közvetítő tényezőként is viselkedhetnek egyéb hatótényezők esetében. Azonban nem tudjuk, hogy milyen tényezők hatnak a konzorciumi javaslatokra. Ugyanakkor felvethető például, hogy a munkaerő-piaci adatok hatással vannak a konzorciumi javaslatokra és ezen keresztül a döntésekre. Ezt a részletesebb hipotézist azonban e helyen nem tárgyaljuk, mivel az elemzés elsősorban az RFKB döntések meghozatalára és

¹⁵ Somer's d két ordinális változó (konzorcium javaslatok és RFKB döntések) közötti kapcsolatot és annak erősségét méri. A kapcsolat erősségét mutató paraméter -1 és +1 között változik, ahol -1 tökéletes negatív irányú és +1 tökéletes pozitív irányú összefüggést jelent. A statisztika általunk használt változata a az összefüggés irányát is figyelembe vesz, nevezetesen azt teszteli, hogy a konzorcium javaslat hatással van-e az RFKB döntésre. Ez a mérőszám nem csak a kapcsolat irányának figyelembe vétele miatt preferált a Khi-égyzet statisztikához képest, hanem mert ez figyelembe veszi a változó kategóriák ordinális sorrendjét is. Bővebb információ:

<http://www.nyu.edu/its/statistics/Docs/correlate.html>

implementálására irányul. Egy későbbi elemzés vizsgálhatná ezt a rendelkezésre álló adatok alapján.

9. táblázat. Konzorciumi javaslatok és RFKB döntések egyezése, régióként, 2008-2010

	2008							
	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Észak-Magyarország	Közép-Dunántúl	Közép-Magyarország	Nyugat-Dunántúl	Országosan összesen
Konzorciumi javaslattal egyező döntés	384	305	373	334	309	253	301	2259
Konzorciumi javaslattal ellentétes döntés	0	0	15	12	23	44	72	166
Konzorciumi javaslat esetén nincs döntés	0	0	1	1	1	8	1	12
Konzorciumi javaslatok RFKB döntésekkel való egyezésének aránya	100%	100%	96%	96%	93%	83%	80%	93%
Somer's d	1,00***	1,00***	0,93***	0,96***	0,94***	0,62***	0,94***	-
	2009							
	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Észak-Magyarország	Közép-Dunántúl	Közép-Magyarország	Nyugat-Dunántúl	Országosan összesen
Konzorciumi javaslattal egyező döntés	243	261	407	336	115	332	315	2179
Konzorciumi javaslattal ellentétes döntés	75	18	7	5	25	1	13	144
Konzorciumi javaslat esetén nincs döntés	66	17	9	1	0	1	0	234
Konzorciumi javaslatok RFKB döntésekkel való egyezésének aránya	63%	88%	96%	98%	63%	99%	96%	85%
Somer's d	0,52***	0,79***	0,88***	0,98***	-0,44 ¹⁶ ***	0,99***	0,98***	-
	2010							
	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Észak-Magyarország	Közép-Dunántúl	Közép-Magyarország	Nyugat-Dunántúl	Országosan összesen
Konzorciumi javaslattal egyező döntés	333	281	427	301	310	318	321	2291
Konzorciumi javaslattal ellentétes döntés	9	7	0	2	28	28	2	76
Konzorciumi javaslat esetén nincs döntés	7	12	0	1	3	0	1	24
Konzorciumi javaslatok RFKB döntésekkel való egyezésének aránya	95%	94%	100%	99%	91%	92%	99%	96%
Somer's d	0,92***	0,88***	1,00***	0,99***	0,94***	0,94***	0,97***	-

*** szignifikáns 0,01 szinten; ** szignifikáns 0,05 szinten; * szignifikáns 0,1 szinten

Forrás: RFKB_dont_0810

¹⁶ A kapcsolat iránya csupán azért negatív, mert az RFKB döntések adatbázisából hiányoznak a „nincs döntés” esetek az adatrögzítés hiányossága miatt. A meghozott döntések esetén a kapcsolat a vártnak megfelelő.

3.4 Az RFKB döntések meghatározóinak együttes vizsgálata

A fenti három szakaszban az RFKB döntések meghatározóira vonatkozó egyes hipotéziseket (H_{adat0} , $H_{\text{erő0}}$, H_{corp0}) külön-külön vizsgáltuk egyszerű kétváltozós statisztikai elemzési eszközök segítségével. Ugyanakkor ez csak korlátozott mértékben adott lehetőséget a változók közötti oksági összefüggések feltárására. Az alábbiakban többváltozós regressziós elemzési technikák segítségével együttesen vizsgáljuk az RFKB döntések meghatározóira vonatkozó hipotéziseket. Ez a módszer lehetőséget ad az egyes hipotézisek relatív fontosságának direkt összehasonlítására (regressziós együtthatók összevetése révén), továbbá lehetővé teszi számos befolyásoló tényező kontrollálását, végül lehetőséget ad a 2.2-es szakaszban felvetett közvetett hatások vizsgálatára is. A vizsgálandó logikai kapcsolatokat az 5. ábra mutatja (ez lényegében az 1. ábrával egyezik meg azt leszámítva, hogy a szakiskolák viselkedésétől eltekintünk).

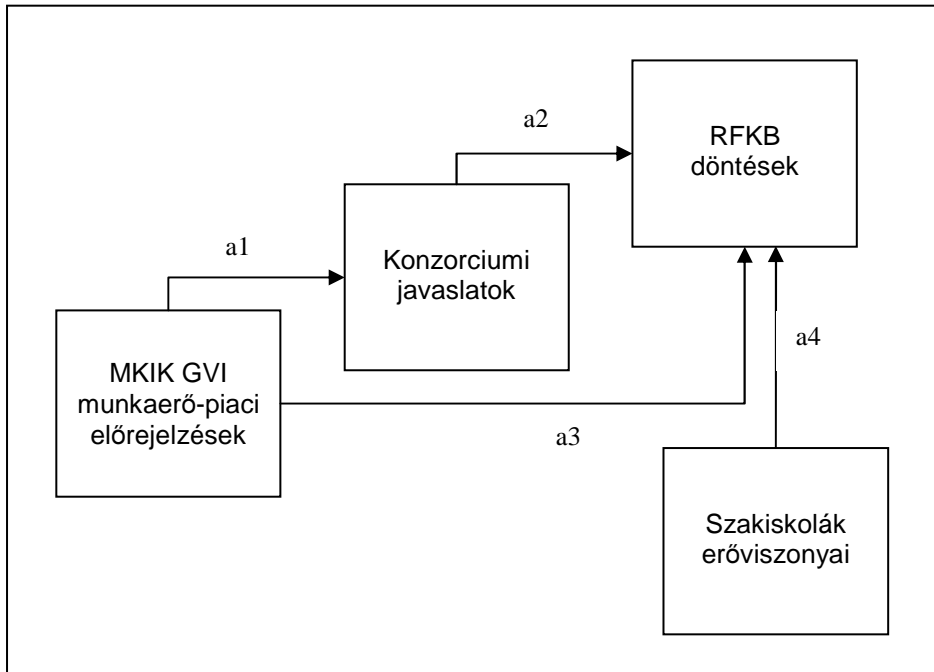
Mint korábban már kiemeltük ezt az elemzést az átalakított adatbázison (RFKB_dont_0810_restr) végeztük el. Ennek az adatbázisnak lényegesen nagyobb az esetszáma, mivel az egyes megfigyelési egységeket a szakma – régió – év adathármasok definiálják (az elemszámok megtalálhatók a 2. táblázatban).

Az így kialakított adatbázison ordinális logisztikus regressziós elemzést végeztünk Stata programcsomaggal (Long & Freese, 2001, 5. fejj.). Továbbá, mivel az ordinális logisztikus regresszió egyik alapvető előfeltevése sérül (*parallel regressions assumption*¹⁷) ezért általánosított ordinális logisztikus regressziós becslési eljárást használtunk (*generalized logistic regression / partial proportional odds*) az eredmények számításához¹⁸.

¹⁷ Ennek a feltevésnek az intuitív lényege jelen esetben az, hogy az RFKB döntések három kategóriáját magyarázó tényezők azonos hatást gyakorolnak mindhárom kimenet esetében, tehát a magyarázó tényezők nem gyakorolnak eltérő hatást a nem támogatott és támogatott szakmák viszonylatában, mint a kiemelten támogatott és a többi szakma esetében.

¹⁸ A technika részletes leírását lásd <http://www.nd.edu/~rwilliam/gologit2/NASUG2005.pdf>.

5. ábra. Az RFKB döntések előkészítése és az RFKB döntések közötti kapcsolatok modellje

A logikai modell és az általa megragadott hipotézisek fényében az empirikus teszteket két lépésben tudjuk elvégezni. Először, a konzorciumi javaslatokat becsüljük meg az MKIK GVI munkaerő-piaci előrejelzések és kontrollváltozók segítségével, ami az *a1* kapcsolatot tárja fel. Másodszor pedig, az RFKB döntéseket magyarázzuk a becsült konzorciumi javaslatok, MKIK GVI munkaerő-piaci előrejelzések, szakiskola létszámok, és kontrollváltozók segítségével, ami rendre az *a2*, *a3* és *a4* logikai kapcsolatokat vizsgálja. A számítások részletei a 4. mellékletben találhatóak (mindkét lépés esetén egy sor regressziót futattunk alternatív mérési módok figyelembevételével), itt csupán az egyes tényezők hatását összefoglaló táblázatokat közöljük.

A 10. táblázat tanúsága szerint a konzorciumi javaslatokra összességében közepesen erős hatással voltak az MKIK GVI munkaerő-piaci előrejelzései. Ezt a hatást háromféle módon is mértük: (1) MKIK GVI javaslatok, (2) MKIK GVI előrejelzések, valamint (3) az MKIK GVI előrejelzések túlkereslet, munkapiaci egyensúly és túlkínálat kategóriákba sorolt verziója.

Az MKIK GVI javaslatok jelentik a legszigorúbb mércéjét a munkaerő-piaci előrejelzési adatok és konzorciumi javaslatok közötti kapcsolatnak. Ebben az esetben nagyon erős pozitív irányú összefüggést találtunk, ami annyit tesz, hogy a kritikusan magas keresletű (kínálatú) szakmák nagyobb (kisebb) eséllyel kerülnek a támogatott vagy kiemelten támogatott kategóriákba. Az MKIK GVI előrejelzések esetében csak gyenge pozitív irányú kapcsolatot találtunk, ami nem meglepő abban a tekintetben, hogy ezek az adatok lényegesen kevésbé markáns jelzést küldenek a konzorciumi tagoknak, mint az MKIK GVI javaslatok. A kapcsolat iránya ismételten megegyezik a várakozásainkkal. Az MKIK GVI előrejelzések három kategóriába sorolt verziója esetén azonban ellentétes eredményekre jutottunk: mind a túlkeresleti, mind a túlkínálati kategória növeli a támogatott, illetve kiemelten támogatott kategóriákba kerülés valószínűségét. A regressziós számítások részletei megtalálhatók a 4-es mellékletben.

Ezek önmagukban fontos eredmények különösen, ha figyelembe vesszük, hogy az MKIK GVI munkaerő-piaci előrejelzései csupán csekély mértékben illeszkedtek az RFKB döntésekhez. Ez alátámasztja az indirekt hatást felvető hipotézisünket.

10. táblázat. A konzorciumi javaslatokat meghatározó tényezők hatásának iránya és erőssége, kontrol-változók nem szerepelnek a táblázatban (régió, év)

Függő változó: Konzorciumi javaslat			
Magyarázó tényezők	(1) MKIK GVI javaslatok	(2) MKIK GVI előrejelzések	(3) az MKIK GVI előrejelzések három kategóriákba sorolt verziója
Hatás erőssége és iránya	+++	+	-/+

+++ : nagyon erős pozitív irányú kapcsolat; ++ : erős pozitív irányú kapcsolat; + : gyenge pozitív irányú kapcsolat; --- : nagyon erős negatív irányú kapcsolat; -- : erős negatív irányú kapcsolat; - : gyenge negatív irányú kapcsolat; + vagy – jel hiánya a szignifikánsan kimutatható kapcsolat hiányát mutatja.
 Forrás: RFKB_dont_0810_restr

A 11. táblázat már az elemzés második lépcsőjének eredményeit mutatja; e második lépcsőhöz számos regressziót futtattunk annak érdekében, hogy a változók összes különböző mérési formáját (indikátorát) figyelembe tudjuk venni. Ez az elemzés a korábban megbecsült konzorciumi javaslatok értékeit használja fel az MKIK GVI munkaerő-piaci előrejelzések, szakmaméret és konzorciumi javaslatokkal egyetemben az RFKB döntések magyarázatához. Összesen 12 regressziót futtattunk, mivel az MKIK GVI munkaerő-piaci javaslatok két szignifikáns indikátorának segítségével két különböző,

jóllehet erősen korreláló, becsült konzorciumi javaslat változót képeztünk, továbbá az MKIK GVI munkaerő-piaci előrejelzések három különböző indikátorát használtuk ismételt, valamint a szakmaméretet a teljes szakképzésben és a 11. évfolyamon a szakképző évfolyamokra belépő diákok létszámával mértük (tehát összesen $2 \cdot 3 \cdot 2 = 12$). A regressziós számítások részletei a 4-es melléklet tartalmazza.

Az eredmények szerint az RFKB döntéseket továbbra is a konzorciumi javaslatok befolyásolják a legnagyobb mértékben. A pozitív összefüggést úgy kell értelmezni, hogy amennyiben a konzorciumi javaslat támogatott vagy kiemelten támogatott volt az RFKB döntés nagyobb valószínűséggel lett szintén támogatott vagy kiemelten támogatott. Továbbá az MKIK GVI munkaerő-piaci előrejelzései erős indirekt hatással vannak az RFKB döntésekre, amellett, hogy a direkt hatás iránya nem egyértelmű és a hatás erőssége is csupán gyengének tekinthető. Végül, a szakiskolák erőviszonyai, amit a szakmák méretével közelítettünk, gyenge pozitív irányú kapcsolatban áll az RFKB döntésekkel. Amennyiben csak a 11. évfolyamok létszámait vesszük figyelembe akkor közepesen erős pozitív irányú kapcsolatot találunk, ami az előzetes várakozásainkkal áll összhangban. Tehát a nagyobb szakmák esetében nagyobb valószínűséggel hozott az RFKB támogató vagy kiemelten támogató döntést. Ugyanakkor a teljes szakiskolai szakmai képzésre belépők létszámát felhasználva nem találunk szignifikáns kapcsolatot.

11. táblázat. Az RFKB döntéseket meghatározó tényezők hatásának iránya és erőssége, kontrol-változók nem szerepelnek a táblázatban (régión, év)

Függő változó: RFKB döntés		
Magyarázó tényezők:	Kapcsolat iránya és erőssége	Megjegyzés
MKIK GVI munkaerő-piaci előrejelzés (indirekt)	+++	12 regresszióból 9 szignifikáns és a várt irányú kapcsolatot mutat
MKIK GVI munkaerő-piaci előrejelzés (direkt)	-/+	12 regresszióból 5 szignifikáns és a várt irányú kapcsolatot mutat, de 4 szignifikáns és a várttal ellentétes irányú a kapcsolat
Szakmaméret	+	12 regresszióból 5 szignifikáns és a várt irányú kapcsolatot mutat
Konzorciumi javaslat	+++	12 regresszióból 9 szignifikáns és a várt irányú kapcsolatot mutat

+++ : nagyon erős pozitív irányú kapcsolat; ++ : erős pozitív irányú kapcsolat; + : gyenge pozitív irányú kapcsolat; --- : nagyon erős negatív irányú kapcsolat; -- : erős negatív irányú kapcsolat; - : gyenge negatív irányú kapcsolat; + vagy - jel hiánya a szignifikánsan kimutatható kapcsolat hiányát mutatja.

Forrás: RFKB_dont_0810_restr

Az RFKB döntések kategóriái közötti kapcsolatot egyenként vizsgálva érdekes általános tendenciának mutatkozik, hogy a feltárt kapcsolatok erősebbek a kiemelten támogatott szakmák viszonylatában, mint a nem támogatott szakmák esetében. Ez annyit tesz, hogy a nem támogatott kategória meghatározásánál kevésbé egyértelműek a feltárt összefüggések, mint a kiemelten támogató RFKB döntések esetében. Ezek alapján felvethető, hogy a szakmai képzés megszüntetése egy lényegesen konfliktusosabb folyamat, mint a diáklétszám növelése ezért az RFKB-k más módon gondolkodnak a támogatás megvonása, mint a kiemelt támogatás odaítélése esetén. A későbbiekben vizsgálandó hipotézisként fogalmazható meg, hogy az MKIK GVI munkaerő-piaci diáklétszám csökkentésre utaló előrejelzéseit inkább hagyják figyelmen kívül az RFKB-k mint a növelésre utaló előrejelzéseket; valamint, hogy e döntések esetén általunk nem mért érdekek és személyes kapcsolatok nagyobb szerepet kapnak.

4. RFKB döntések végrehajtása

Az RFKB döntések hatása a szakképző évfolyamokra belépő diákok létszámára (H_{impl0}) jelenti a tanulmány talán legizgalmasabb kérdését, mivel ez lehetőséget ad a magyar szakképzés döntés-végrehajtási kapacitásának, és az RFKB döntések szakképzésre gyakorolt tényleges hatásainak (*implementation capacity*) közvetlen elemzésére. *Pontosan meg tudjuk vizsgálni, hogy az RFKB döntések hatására hogyan alakultak az egyes régiókban azokban a szakmákban a beiskolázási diáklétszámok, amelyekre RFKB döntések vonatkoztak.* A felvetett H_{impl0} hipotézis az RFKB döntéseknek megfelelő diáklétszám változást vár, azaz a kiemelten támogatott képzések esetén diáklétszám növekedést, támogatott képzések esetén változatlan létszámot, valamint nem támogatott képzés esetén létszámcsökkenést várunk.

A szakmai képzésre belépő diákok létszámát közvetlenül az iskola, tanév és szakma szintű KIR-STAT adatokból aggregáltuk régiós, szakma és éves szintre. Mivel nem egyértelmű, hogy az RFKB-k csupán a 11. évfolyam szakmai képzéseire belépők létszámát hivatottak befolyásolni, avagy az összes szakmai képzésre való belépést (a szerző ez utóbbit valószínűsíti) ezért mindkét mérőszámot használva megvizsgáljuk a felvetett hipotézist. Továbbá mivel a legelső RFKB döntéseket 2008-ban hozták meg, melyeknek várt hatása a 2009/2010-es tanév belépőire vonatkozik és a tanulmány írásakor még nem állt rendelkezésre a legfrissebb, 2010/2011-es tanév diáklétszám adatbázisa ezért csupán egyetlen évet tudunk vizsgálni.

Az elemzést két formában is elvégeztük, egy szigorúbb és egy puhább kritérium mentén: Először a beiskolázási diáklétszám változás irányát vetettük össze az RFKB döntésekkel; másodsor, az abszolút beiskolázási diáklétszám változást mértük össze az RFKB döntésekkel.

Az első megközelítésben a beiskolázási diáklétszám változások irányát az abszolút beiskolázási diáklétszám változásokból képeztük úgy, hogy az 5 főnél nagyobb létszámcsökkenést létszámcsökkenésnek, az 5 főnél nagyobb létszámnövekedést létszámnövekedésnek, továbbá az 5 főnél kisebb létszámcsökkenés, de 5 főnél nem nagyobb létszámnövekedés esetét stagnáló diáklétszámnak tekintettük. Ebben az esetben is egy szigorú megközelítést alkalmaztunk, tehát csak akkor tekintettük a beiskolázási

diáklétszám változásának irányát a hipotézisnek megfelelőnek, ha az teljesen megegyezett az RFKB döntés irányával. Tehát a 12. táblázatban az (1)-el jelölt esetek jelentik a létszámváltozás irányával egyező RFKB döntést és a (2)-vel jelöltek a létszámváltozás irányával ellentétes RFKB döntést. Továbbá az „X”-el jelölt eseteket nem vettük figyelembe, mivel az RFKB-k nem hoztak döntést úgymond „szabad kezett” adva a TISZK-eknek.

12. táblázat. A beiskolázási létszámok változásának iránya és RFKB döntések lehetséges kombinációi

	RFKB döntés				
		kiemelten támogat	támogat (nem avatkozik be)	Nem támogat	nem dönt
Beiskolázási létszámváltozás iránya	növekedés	(1)	(2)	(2)	X
	stagnálás	(2)	(1)	(2)	X
	csökkenés	(2)	(2)	(1)	X

A 13. táblázat alapján látható, hogy egy régió esetében sem találunk szignifikáns és a vártnak megfelelő irányú összefüggést.¹⁹

Ennek megfelelően minden régió esetében kijelenthető, hogy a szakmák több mint felében a diáklétszámok nem az RFKB döntésekkel megegyező irányba változtak. Országosan átlagosan 31%, illetve 40%-ban egyeztek meg a beiskolázási diáklétszám változások irányai az RFKB döntések irányával.

¹⁹ Ismét Somer's d statisztikát használtuk.

13. táblázat. Átlagos diáklétszám változás iránya 2008/2009 és 2009/2010-es tanévek között a 11. évfolyam első szakképző évfolyamokon, 2008-as RFKB döntések szerint (fő)

11-15. évfolyamok, 2008-as RFKB döntés								
	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Észak-Magyarország	Közép-Dunántúl	Közép-Magyarország	Nyugat-Dunántúl	Országosan összesen
RFKB döntéssel egyező irányú létszámváltozás	18	22	35	31	22	38	33	199
RFKB döntéssel ellentétes irányú létszámváltozás	85	52	69	57	60	76	54	453
RFKB döntések potenciális hatásossága	17%	30%	34%	35%	27%	33%	38%	31%
Somer's d	-0,20**	-0,18*	0,09	0,01	0,05	-0,05	0,01	-
N	103	74	104	88	82	114	87	652

csak 11. évfolyam, 2008-as RFKB döntés								
	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Észak-Magyarország	Közép-Dunántúl	Közép-Magyarország	Nyugat-Dunántúl	Országosan összesen
RFKB döntéssel egyező irányú létszámváltozás	19	21	29	29	22	25	30	175
RFKB döntéssel ellentétes irányú létszámváltozás	44	35	41	33	35	44	34	266
RFKB döntések potenciális hatásossága	30%	38%	41%	47%	39%	36%	47%	40%
Somer's d	-0,19	-0,08	0,14	0,18	0,02	0,03	0,04	-
N	63	56	70	62	57	69	64	441

*** szignifikáns 0,01 szinten; ** szignifikáns 0,05 szinten; * szignifikáns 0,1 szinten

Forrás: RFKB_dont_0810

Második megközelítésben az egyes szakmák beiskolázási diáklétszámainak a változását vetettük össze az RFKB döntésekkel. Ebben az esetben a H_{impl0} hipotézis alapján azt várjuk, hogy a kiemelten támogatott szakmák esetében átlagosan növekedjen a beiskolázási diáklétszám, a támogatott szakmák esetében átlagosan stagnáljon a beiskolázási diáklétszám, és a nem támogatott szakmák estén beiskolázási diáklétszám csökkenést valószínűsítünk.

A 14. táblázatból kiválóan látszik, hogy a várakozásainkkal ellentétben az abszolút diáklétszám változás a 2008/2009 és 2009/2010-es tanévek között csupán kevés esetben áll szignifikáns kapcsolatban az RFKB döntésekkel.²⁰ Sajnálatos módon a szignifikáns kapcsolatok közül csupán egy régióban a várakozásainknak megfelelő az eltérések iránya, vagyis az RFKB döntések szinte semmilyen hatással nem jártak a tényleges szakmánkénti beiskolázási számokra (6. ábra).

14. táblázat. Átlagos diáklétszám változás 2008/2009 és 2009/2010-es tanévek között az első szakképző évfolyamokon, 2008-as RFKB döntések szerint (fő)

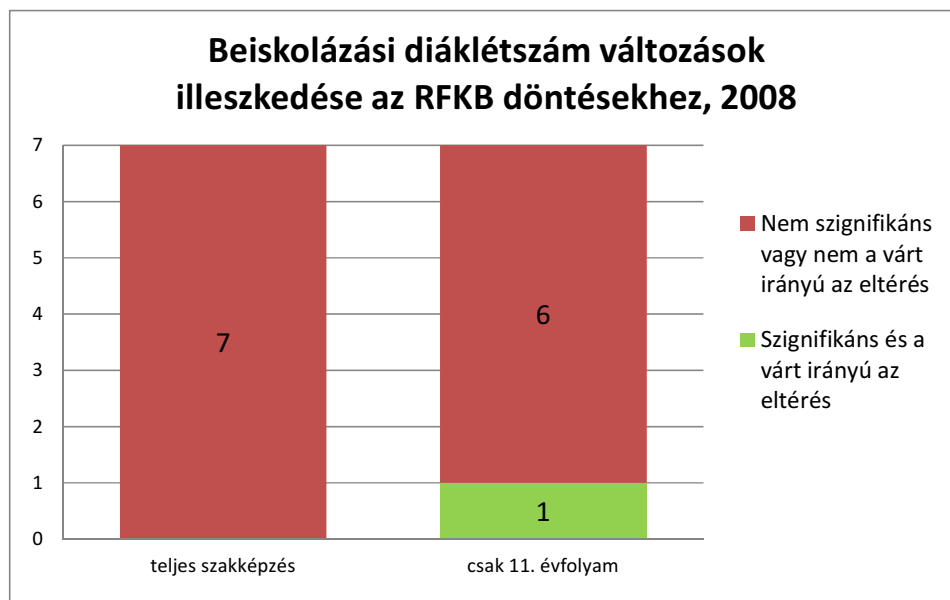
11-15. évfolyamok, 2008-as RFKB döntés							
	Dél- Alföld*	Dél- Dunántúl	Észak- Alföld	Észak- Magyarország	Közép- Dunántúl	Közép- Magyarország	Nyugat- Dunántúl
Szakképzési fejlesztési forrás által nem támogatott szakképesítés	35,9	12,7	44,0	23,9	17,1	117,5	24,4
Támogatott szakképesítés	13,3	15,8	41,1	16,3	23,5	18,9	26,7
Kiemelten támogatott szakképesítés	-2,9	16,1	52,0	33,2	15,3	42,6	19,6
Welch statisztika	2,59	0,06	0,06	0,96	0,45	1,74	0,21
N	103	74	104	88	82	114	87
csak 11. évfolyam, 2008-as RFKB döntés							
	Dél- Alföld	Dél- Dunántúl	Észak- Alföld	Észak- Magyarország	Közép- Dunántúl	Közép- Magyarország	Nyugat- Dunántúl
Szakképzési fejlesztési forrás által nem támogatott szakképesítés	15,7	3,3	-3,6	-3,0	-1,8	-8,5	6,9
Támogatott szakképesítés	-0,1	5,0	7,7	-0,9	5,7	16,1	7,2
Kiemelten támogatott szakképesítés	-14,2	14,3	5,8	24,0	7,8	18,3	12,0
Welch statisztika	1,05	0,39	0,05	2,50*	0,29	1,88	0,22
N	63	56	70	62	57	69	64

*** szignifikáns 0,01 szinten; ** szignifikáns 0,05 szinten; * szignifikáns 0,1 szinten

Forrás: RFKB_dont_0810

²⁰ Ismét Welch statisztikát használtunk.

56. ábra. A beiskolázási diáklétszám változások illeszkedése az RFKB döntésekhez, 2008-as RFKB döntések, 2008/2009 és 2009/2010 tanévek közötti diáklétszám változás (régiók száma)

Forrás: RFKB_dont_0810

Összességében tehát nagyon kevés empirikus bizonyítékot találtunk a H_{impl0} hipotézis alátámasztására.

Ugyanakkor ennél az eredménynél figyelembe kell venni, hogy az RFKB-k működésének csupán első évét tudtuk elemezni. Feltételezhető, hogy a szakmai képzés szerkezetének az átalakítása több éves folyamat, nem lehet kapacitásokat egyik napról a másikra le- vagy felépíteni. Továbbá, az interjúk alapján egyértelművé vált, hogy az RFKB-k maguk is „teszt-üzemmódnak” gondolták az első évet, ahol a döntések tartalma is puhább volt (lásd 2. melléklet), értsd *nem írtak elő pontos tanulólétszám változásokat iskolai szinten, csupán a változások irányát határozták meg nagy vonalakban*. A 2009 és 2010-es RFKB döntések lényegesen pontosabbak, „keményebbek” és részletesebbek voltak, tehát elképzelhető, hogy ezeknek erősebb is lesz a hatása a szakmaszerkezetre. Ezt továbbá alátámasztja, hogy az RFKB döntések részben perzisztensek, azaz több éven át azonos elvárásokat fogalmaznak meg a régiók szakmai képzésének szerkezetével szemben.

Ugyanakkor az előzetes eredmények tükrében is fel kell vetni annak a lehetőségét, hogy az RFKB-k döntéseit nem megfelelő mértékben hajtják végre a szakképző iskolák. Érdeemes lehet a végrehajtás mechanizmusát áttekinteni, különös tekintettel az ellenőrzésre, monitoringra, és szankciókra, valamint pozitív ösztönzőkre. E tekintetben iránymutató az MKIK egy képviselőjével folytatott interjú, miszerint a TISZK-ek számára az RFKB döntések követésének egyetlen számottevő ösztönzője, hogy csak abban az esetben pályázhatnak Regionális Szakképzési Alaphoz fejlesztési támogatásokért, ha az RFKB döntéseknek megfelelően alakítják ki beiskolázási keretszámaikat. Az erre vonatkozó pályázat viszont több éve nem került kiírásra amellet, hogy a pályázati összeg a korábbi években is csupán a nyertes TISZK-ek bevételeinek 2-5%-át tette ki. Tehát összességében gyengének mutatkoznak a TISZK-ek számára intézményes szinten jelentkező pozitív ösztönzők (további kérdés természetesen, hogy nem minden TISZK van olyan helyzetben, hogy a tagiskolái számára elő tudja írni a beiskolázási diáklétszámokat). Felvethető továbbá, hogy problémát jelenthet a szakképző iskoláknak az adott szakmacsoport alapozó képzését befejező diákok szakmákhoz allokálása, mivel hiába várja el az RFKB döntés az adott szakmák létszámának növelését (vagy csökkentését), ha nem lehet a meglévőnél több (vagy kevesebb) diákot beiskolázni az adott szakmacsoport szakképző évfolyamaira.

5. Következtetések és nyitott kérdések

A fenti elemzések tükrében egy olyan kép bontakozik ki az RFKB-k 2008-2010 közötti működéséről, amelyben az RFKB-k legnagyobb részben a munkaadói szervezetek preferenciái szerint hozták meg döntéseiket. E döntésekre a rendelkezésre álló adatok alapján csak csekély mértékben voltak hatással a szakképző iskolák közötti erőviszonyok. Továbbá az RFKB-k döntései részben egybeestek az MKIK GVI leginkább releváns munkaerő-piaci becsléseivel. Ugyanakkor a várakozásainkkal ellentétben az RFKB döntéseket szinte semmilyen mértékben sem követték a szakképző iskolák a szakképző évfolyamok létszámainak meghatározásánál. Azonban mivel csupán az RFKB-k 2008-as döntéseinek hatását tudtuk elemezni a vonatkozó diáklétszám adatok hiánya miatt az eredményeket óvatosan szabad csak értelmezni.

15. táblázat. A hipotézisek és a rájuk vonatkozó empirikus eredmények összefoglalása

hipotézis		empirikus eredmények	
		kétváltozós elemzés	többváltozós regresszió
H_{adat0}	Az RFKB-k döntéseit a munkaerő-piaci kereslet és szakiskolai kibocsátás adatai vezérlik.	Az adatok csupán csekély mértékű direkt kapcsolatot valószínűsítenek. Az évek előrehaladtával csökken a várt kapcsolat erőssége.	Az adatok csupán csekély mértékű direkt, de közepesen erős mértékű indirekt kapcsolatot valószínűsítenek. A kritikus közvetítő csatorna a konzorciumi javaslatok.
$H_{\text{erő0}}$	Az RFKB döntéseket a szakképzés erőviszonyai mozgatják, tehát a nagyobb befolyással bíró szereplők érdekei érvényesülnek.	Az adatok csupán csekély mértékben támasztják alá a hipotézist. A hatás erősebb 2009-ben, mint 2010-ben.	Az adatok csupán csekély mértékben támasztják alá a hipotézist. A hatás erősebb a 11. évfolyamok létszámát használva, mint a teljes diáklétszámot.
H_{corp0}	Az RFKB döntésekben a munkaadói érdekvédelmi szervezetek preferenciái érvényesülnek.	Az adatok nagymértékben alátámasztják a hipotézist. A többi mért hatásnál lényegesen erősebb a kapcsolat.	Az adatok nagymértékben alátámasztják a hipotézist. A többi mért hatásnál lényegesen erősebb a kapcsolat.
H_{impl0}	Az RFKB döntéseknek megfelelően változik a beiskolázási létszám a szakképző iskolákban.	Az adatok csupán minimális mértékben támasztják alá a hipotézist. A hatás erősebb a 11. évfolyamok létszámát használva, mint a teljes diáklétszámot.	--

Az elemzés során felmerült több olyan probléma, melyeket lehetséges orvosolni és potenciálisan kedvező hatással lehetnek az RFKB-k működésére. A már korábban

felsoroltakat itt nem ismétljük el, csupán a belőlük következő javaslatokat fogalmazzuk meg. Mielőtt azonban rátérnénk a javaslatokra egy további kérdéses pontot kell felvetnünk.

Az RFKB döntések és a KIR-STAT-ból származó tanulói létszámok összevetésénél felmerült, hogy az RFKB-k több olyan szakmát is a „ régióban iskolarendszerben nem oktatott szakma” kategóriába raktak, melyek esetében a KIR-STAT tartalmazott diáklétszámot. Ez a részletesebb analízis alapján két okra vezethető vissza. A KIR-STAT továbbra is tartalmaz régi OKJ szerint rögzített szakmákat, melyeket bizonyos esetekben át lehet kódolni az új OKJ-ra, ezért adatvesztés elkerülhető.

Mivel az RFKB-k a nyers és nem a MKIK GVI által használt tanuló létszám adatokat használták, ezért számukra nagyobb volt az adatvesztés az ebben a tanulmányban alkalmazott módszerhez képest. A másik ok az, hogy több szakmára csak magasabb évfolyamokon történik a beiskolázás (értsd 11. évfolyam után), melyeket több esetben az RFKB-k nem vettek figyelembe.

Tehát, a tanulmány eredményei alapján felvethető javaslatok, amelyek továbbfejleszthetik a szakképzés koordinációját és elősegíthetik az RFKB sikeres működését a következők:

1. **Adatok nyilvántartása**, mind konzorciumi javaslatok és RFKB döntések esetén, legyen egységes. Az MKIK harmonizálja saját nyilvántartását az OH adatbázissal.
2. Az egyéb **munkaerő-piaci adatok** módszeres összevetése az MKIK GVI előrejelzésekkel és becsatornázásuk az RFKB döntéshozatali mechanizmusba (egy ez irányba mutató eljárás kidolgozását néhány régió már elkezdte. Javaslatunk e munka szükségességét erősíti meg).
3. RFKB **döntések alkalmazásának** ellenőrzését, szankcionálását és motiválását át kell tekinteni és szükség esetén megerősíteni (az egyetlen vonatkozó interjú megállapításait pontosítani és ellenőrizni kell).
4. Jóllehet ez a javaslat tágabb közpolitikai kérdéseket vet fel, mégis fontos lenne az RFKB döntéseket kiterjeszteni **szakmacsoport** szintre, de legalábbis figyelembe kell venni a szakmacsoport szintű kérdéseket (az interjúk tanúsága szerint valamennyire most is van ilyen, ezt ellenőrizni lehetne egy későbbi kutatás során a szakmacsoport szintű adatok mozgásán).

5. Az RFKB döntéseket ki kell terjeszteni a **magasabb évfolyamokra** is (ez elképzelhető, hogy már most is létezik. De ebben az esetben is körültekintően kell ezt elvégezni, elkerülhető legyen kétszer számolás, például ugyanaz a diák belép alap-szakképesítésre 11. évfolyamban, majd annak egy rész-szakképesítését is elkezd a 12. évfolyamon).

Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy a fenti elemzés csak korlátozott mértékben tudta a felvetett kutatási kérdéseket megválaszolni és a megfogalmazott hipotéziseket tesztelni. Annak érdekében, hogy megbízhatóbb és pontosabb válaszokat tudjunk kapni további kutatásokra van szükség. Mindenekelőtt hosszabb időszorra, minden felhasznált változó tekintetében, továbbá újabb változókat kell bevonni az elemzésbe (például az RFKB-k pályázati eljárásainak adatait), hogy egyrésztől kontrollálni tudjunk egyéb tényezőkre, másrészt, hogy pontosabban és alaposabban tudjuk elemezni a felvetett kérdéseket. A bővebb adatbázis lehetővé fogja tenni, hogy alaposabb és kiterjedtebb elemzést végezzünk, amely a kauzális összefüggések feltárására a jelenleginél jobban alkalmas, továbbá bonyolultabb hipotézisek tesztelését is lehetővé teszi. Fontos kérdés annak feltárása, hogy a fenti empirikus összefüggések pontosabb és részletesebb adatok mellett is fenntarthatók-e, különösen érdekes kérdés, hogy elágazás és TISZK szintű elemzés is hasonló eredményekkel jár-e és hogy milyen TISZK és elágazás szintű variancia tárható fel (ezen adatok rendelkezésre állnak, csak részletesebb kódolási munkát kell végezni).

Ugyanakkor, kvalitatív adatok nélkül kevésbé érthető meg a kulcsváltozók közötti kauzális összefüggések, tehát szükség van kiterjedtebb kvalitatív, interjú vizsgálatokat feltételező munkára is. Több interjút kellene készíteni a résztvevőkkel, kimondottan a fenti hipotézisek feltárásának érdekében. Továbbá az RFKB-k dokumentumainak módszeresebb és kiterjedtebb elemzése is újabb érdekes eredményekkel szolgálna.

Irodalom

- Barber, M., Moffit, A., & Kihn, P. (2010). *Deliverology 101: A Field Guide for Educational Leaders*. London: SAGE Publications.
- Cameron, A. C., & Trivedi, P. K. (2005). *Microeconometrics. Methods and Applications*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Davies, H., Nutley, S., & Smith, P. (Eds.). (2000). *What works?: evidence-based policy and practice in public services*. Bristol, UK: The Policy Press.
- Domhoff, G. W. (2006). *Who rules America?: power and politics, and social change* (4th ed.). USA: McGraw-Hill.
- Fazekas, M. (2009a). *A 2008-as RFKB döntések előkészítésének elemzése: Az RFKB döntések, tihanyi javaslatok és munkaerőpiaci előrejelzések összevetése*. Budapest.
- Fazekas, M. (2009b). *A szakképző iskolát végzettek iránti kereslet és kínálat várható alakulása – 2009. A dokumentum a „Szakiskolai férőhelyek meghatározása – 2009, a regionális fejlesztési és képzési bizottságok (RFKB-k) részére” című kutatási program keretében készült*. Budapest.
- Fazekas, M. (2010a). *International Policy Learning and Learning Capacity The Case of Hungarian Vocational Education and Training*. Hertie School of Governance, Berlin, Working Papers, No. 49.
- Fazekas, M. (2010b). *A szakképző iskolát végzettek iránti kereslet és kínálat várható alakulása – 2010. A dokumentum a „Szakiskolai férőhelyek meghatározása – 2010, a regionális fejlesztési és képzési bizottságok (RFKB-k) részére” című kutatási program keretében készült*. Budapest.
- Fazekas, M. (2011). *Exploring the complex interaction between governance and knowledge. Synthesis of the literature. Conference on Governing Complex Education Systems. Launch of the OECD Project*. Oslo, Norway, 28-29 March 2011: OECD.
- Fazekas, M., & Makó, Á. (2008). *A szakképző iskolát végzettek iránti kereslet és kínálat várható alakulása – 2008. A dokumentum a „Szakiskolai férőhelyek meghatározása – 2008, a regionális fejlesztési és képzési bizottságok (RFKB-k) részére” című kutatási program keretében készült*. Budapest.
- Ferguson, T., & Rogers, J. (Eds.). (1984). *The Political economy: readings in the politics and economics of American public policy*. New York: M.E. Sharpe, Inc.
- Foucault, M. (1980). *Power/knowledge: selected interviews and other writings, 1972-1977*. London: Harvester Press.

- Hall, J. A., & Schroeder, R. (Eds.). (2005). *An Anatomy of Power. The Social Theory of Michael Mann*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Henczi, L., Köpeczi Bócz, A., Nagyné Varga, K., Társy, J., & Tóth, I. J. (2008). *A munkaerőpiaci szereplők az iskolarendszerű szakképzés beiskolázási szerkezetének kialakításában*. Budapest: Magyar Kereskedelmi és Iparkamara.
- Hochschild, J. L. (2006). How Ideas Affect Actions. In R. E. Goodin & C. Tilly (Eds.), *The Oxford Handbook of Contextual Political Analysis* (pp. 284-296). Oxford, UK: Oxford University Press.
- Kis, V., Ferreira, M.-L., Field, S., & Zwick, T. (2008). *Learning for Jobs. OECD Reviews of Vocational Education and Training*. Paris.
- Long, J. S., & Freese, J. (2001). *Regression Models for Categorical Dependent Variables Using Stata*. College Station, TX: Stata Press.
- Nutley, S., Walter, I., & Davies, H. (2007). *Using evidence: how research can inform public services*. Bristol, UK: Policy Press.
- Oktatási Hivatal. (2009). *A Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottságok Határozatainak Feldolgozása a Szakképzés Irányairól és Arányairól*. Budapest.
- Ost, D. (2000). Illusory Corporatism in Eastern Europe: Neoliberal Tripartism and Postcommunist Class Identities. *Politics Society*, 28, 503.
- Rose-Ackerman, S. (2007). *From Elections to Democracy: Building Accountable Government in Hungary and Poland*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Schmitter, P. C., & Streeck, W. (1999). The organisation of business interests. Max Planck Institute for Social Sciences Research, Cologne, MPIfG Discussion Papers, 99/1.
- Scott, J. (1991). *Who rules Britain?* Cambridge, UK: Polity Press.

1. Melléklet: A 2010-es RFKB döntések meghozatalában részt vevő bizottsági tagok delegáló intézményeinek listája

Dél-alföldi Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság tagjai (hatályos 2010.12.31-ig)	Dél-dunántúli Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság tagjai (hatályos 2010.12.31-ig)	Észak-alföldi Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság tagjai (hatályos 2010.12.31-ig)	Észak-magyarországi Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság tagjai (hatályos 2010.12.31-ig)	Közép-dunántúli Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság tagjai (hatályos 2010.12.31-ig)	Közép-magyarországi Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság tagjai (hatályos 2010.12.31-ig)	Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság tagjai (hatályos 2010.12.31-ig)
ELNÖKÖK ÉS TÁRSELNÖKÖK						
Bács-Kiskun, Békés és Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamarák	Oktatási és Kulturális Minisztérium	Észak-alföldi Regionális Fejlesztési Tanács	Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	Közép-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács	Oktatási Hivatal	Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács
Szakszervezetek Együttműködési Fóruma	Magyar Kereskedelmi és Iparkamara	Magyar Kereskedelmi és Iparkamara	Észak-magyarországi Regionális Munkaügyi Tanács	Magyar Kereskedelmi és Iparkamara	Magyar Kereskedelmi és Iparkamara	Magyar kereskedelmi és Iparkamara
TAGOK						
Ipartestületek Országos Szövetsége	fenntartó	LIGA Szakszervezetek	Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége	Közép-dunántúli Regionális Munkaügyi Tanács	Kereskedők és Vendéglátók Országos Érdekképviseleti Szövetsége	Magyar Iparszövetség
Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés	LIGA Szakszervezetek	fenntartó	Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége	Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége	LIGA Szakszervezetek	Agrár Munkaadói Szövetség
Agrár Munkaadói Szövetség	Autonóm Szakszervezetek Szövetsége	Magyar Agrárkamara	Pedagógusok Szakszervezete	Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége	Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége	Oktatási és Kulturális Minisztérium
Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége	Dél-dunántúli Regionális Munkaügyi Központ	Oktatási Hivatal	Kereskedők és Vendéglátók Országos Érdekképviseleti Szövetsége	Agrár Munkaadói Szövetség	Alapítványi és Magániskolák Egyesülete	Szombathely M. J. V. Önkormányzata

Általános Fogyasztási Szövetkezetek és Kereskedelmi Társaságok Szövetsége	Magyar Iparszövetség	fenntartó	Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége	LIGA Szakszervezetek	Ipartestületek Országos Szövetsége	Oktatási Hivatal
Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége	Szakszervezetek Együttműködési Fóruma	fenntartó	Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata	Magyar Iparszövetség	Szociális és Munkaügyi Minisztérium	Nyugat-dunántúli Regionális Munkaügyi Tanács
Bács-Kiskun, Békés és Csongrád Megyei Agrárkamarák	Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége	Szakszervezetek Együttműködési Fóruma	Agrár Munkaadói Szövetség	Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Érdekképviseleti Szövetsége	Munkástanácsok Országos Szövetsége	Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége
Magyar Iparszövetség	Agrár Munkaadói Szövetség	Autonóm Szakszervezetek Szövetsége	Magyar Iparszövetség	Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata	Autonóm Szakszervezetek Szövetsége	Kereskedők és Vendéglátók Országos Érdekképviseleti Szövetsége
Dél-alföldi Regionális Munkaügyi Központ	Stratégiai és Közszolgáltató Társaságok Országos Szövetsége	Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége	Munkástanácsok Országos Szövetsége	Ipartestületek Országos Szövetsége	Budapest Főváros Önkormányzata	Ipartestületek Országos Szövetsége
Stratégiai és Közszolgáltató Társaságok Országos Szövetsége	Oktatási Hivatal	Agrár Munkaadói Szövetség	Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés	Oktatási és Kulturális Minisztérium	Magyar Agrárkamara	Munkástanácsok Országos Szövetsége
Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége	Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége	Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége	Általános Fogyasztási Szövetkezetek és Kereskedelmi Társaságok Országos Szövetsége	Oktatási Hivatal	Pest Megye Közgyűlése	Magyar Agrárkamara
Dél-alföldi Regionális Munkaügyi Tanács	fenntartó	Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés	LIGA Szakszervezetek	Kereskedők és Vendéglátók Országos Érdekképviseleti Szövetsége	Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége	Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés
Autonóm szakszervezetek Szövetsége	Magyar Agrárkamara	Észak-alföldi Regionális Munkaügyi Központ	Stratégiai és Közszolgáltató Társaságok Országos Szövetsége	Munkástanácsok Országos Szövetsége	Oktatási és Kulturális Minisztérium	Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége
Oktatási és Kulturális Minisztérium	Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés	Szociális és Munkaügyi Minisztérium	Ipartestületek Országos Szövetsége	Veszprém Megyei Önkormányzat	Szakszervezetek Együttműködési Fóruma	Általános Fogyasztási Szövetkezetek és Kereskedelmi Társaságok Szövetsége

LIGA Szakszervezetek	Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége	Oktatási és Kulturális Minisztérium	Oktatási és Kulturális Minisztérium	Autonóm Szakszervezetek Szövetsége	Általános Fogyasztási Szövetkezetek	LIGA Szakszervezetek
szakképző iskolákat fenntartó települési önkormányzatok	Dél-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács	Kereskedők és Vendéglátók Országos Érdekképviselői Szövetsége	Oktatási Hivatal	Stratégiai és Köszolgáltató Társaságok Országos Szövetsége	és Kereskedelmi Társaságok Szövetsége	Szociális és Munkaügyi Minisztérium
Szociális és Munkaügyi Minisztérium	Általános Fogyasztási Szövetkezetek és Kereskedelmi Társaságok Szövetsége	Magyar Iparszövetség	Szociális és Munkaügyi Minisztérium	Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége	Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége	Győr M .J. V. Önkormányzata
Oktatási Hivatal Dél-alföldi Regionális Igazgatóság	Ipartestületek Országos Szövetsége	Általános Fogyasztási Szövetkezetek és Kereskedelmi Társaságok Szövetsége	Észak-magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács	Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat	Közép-magyarországi Regionális Munkaügyi Tanács	Nyugat-dunántúli Regionális Munkaügyi Központ
szakképző iskolákat fenntartó megyei önkormányzatok	Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége	Stratégiai és Köszolgáltató Társaságok Országos Szövetsége	Magyar Agrárkamara	Közép-dunántúli Regionális Munkaügyi Központ	Közép-magyarországi Regionális Munkaügyi Központ	Stratégiai és Köszolgáltató Társaságok Országos Szövetsége
nem önkormányzati fenntartók	Kereskedők és Vendéglátók Országos Érdekképviselői Szövetsége	Munkástanácsok Országos Szövetsége	Észak-magyarországi Munkaügyi Központ	Szociális és Munkaügyi Minisztérium	Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés	Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége
Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége	fenntartó	Észak-alföldi Regionális Munkaügyi Tanács	Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége	Magyar Agrárkamara	Magyar Iparszövetség	Szakszervezetek Együttműködési Fóruma
Munkástanácsok Országos Szövetsége	Munkástanácsok Országos Szövetsége	Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége	Heves Megyei Önkormányzat	Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés		Autonóm Szakszervezetek Szövetsége
Kereskedők és Vendéglátók Országos Érdekképviselői Szövetsége	Szociális és Munkaügyi Minisztérium	Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége	Nógrád Megyei Önkormányzata	Szakszervezetek Együttműködési Fóruma		Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége
Dél-alföldi Regionális Fejlesztési Tanács		Ipartestületek Országos		Általános Fogyasztási Szövetkezetek és Kereskedelmi Társaságok Országos Szövetsége		Zalaegerszeg M .J. V. Önkormányzata

Szövetsége						
TANÁCSKOZÁSI JOGÚ DELEGÁLTAK						
Pénzügyminisztérium	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium	Közbeszerzések Tanácsa	Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium
Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium	Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium	Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium	Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium	Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium	Pénzügyminisztérium	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium
Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium	Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium	Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium	Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium	Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium	Honvédelmi Minisztérium	Pénzügyminisztérium
Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium	Pénzügyminisztérium	Pénzügyminisztérium	Pénzügyminisztérium	Pénzügyminisztérium	Egészségügyi Minisztérium	
					Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium	
					Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium	
					Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium	
					Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium	

Forrás: http://www.oh.gov.hu/szakkepzes/regionalis_fejlesztesi (letöltve: 2011-04-18)

2. Melléklet: A 2008-2010-es RFKB döntések tartalma

	Dél-alföldi Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság	Dél-dunántúli Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság	Észak-alföldi Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság	Észak- magyarországi Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság	Közép-dunántúli Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság	Közép-magyarországi Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság	Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság
2008							
Kiemelten támogatott szakképesítés	Nincs beiskolázási létszámkorlát	A beiskolázás nem lehet kevesebb a 2008/2009-es szintnél	Nincs beiskolázási létszámkorlát	Nincs beiskolázási létszámkorlát	Nincs beiskolázási létszámkorlát	A beiskolázási létszámot növelni kell	Nincs beiskolázási létszámkorlát
Támogatott szakképesítés	A 2009/2010. tanévben a beiskolázási létszám nem haladhatja meg a 2008. október 1-jei létszámot	A 2008/2009-es beiskolázási létszámot nem haladhatja meg a 2009/2010-es beiskolázási létszám	A 2008/2009-es beiskolázási létszámot nem haladhatja meg a 2009/2010-es beiskolázási létszám	A 2008/2009-es beiskolázási létszámot nem haladhatja meg a 2009/2010-es beiskolázási létszám	A 2008/2009-es beiskolázási létszámot nem haladhatja meg a 2009/2010-es beiskolázási létszám	A 2008/2009-es beiskolázási létszám egyenlő legyen a 2009/2010-es beiskolázási létszámmal	A 2008/2009-es beiskolázási létszámot nem haladhatja meg a 2009/2010-es beiskolázási létszám
Szakképzési fejlesztési forrás által nem támogatott szakképesítés	Nem indítható képzés	a beiskolázást csökkenteni kell	A 2009/2010-es beiskolázási létszámot 30%-al kell csökkenteni a 2008/2009-es beiskolázási létszámhoz képest	nem javasolt a képzés indítása	A beiskolázást csökkenteni vagy szüneteltetni kell	A 2009/2010-es beiskolázási létszámot 20%-al kell csökkenteni a 2008/2009-es beiskolázási létszámhoz képest	A beiskolázást csökkenteni vagy szüneteltetni kell
Forrás	(Henczi, Köpeczi Bócz, Nagyné Varga, Társy, & Tóth, 2008)	(Henczi et al., 2008)	(Henczi et al., 2008)	(Henczi et al., 2008)	(Henczi et al., 2008)	(Henczi et al., 2008)	(Henczi et al., 2008)
2009							
Kiemelten támogatott szakképesítés		A korábbi tanévhez képest nagyobb volumenben javasolt képzés		létszámbővítés javasolt		A szakképzési évfolyamokon a tanulói jogviszony létesítése céljából a beiskolázási létszám növelhető, amelynek mértékét a Bizottság nem korlátozza.	Az RFKB szakmánkénti százalékos beiskolázási létszámváltozást határoz meg: 10% és 200% között

Támogatott szakképesítés		A korábbi tanévhez képest azonos volumenben javasolt képzés	szintentartás javasolt	A szakképzési évfolyamokon a tanulói jogviszony létesítése céljából a TISZK szintjén felvehető létszám nem haladhatja meg a KIR-STAT 2008/2009. és a 2009/2010. tanévekre vonatkozó hivatalos oktatási statisztikájának számtani átlagával alátámasztott tanulói létszámot. A szakképzési évfolyamokon a tanulói jogviszony létesítése céljából TISZK szintjén a KIR-STAT 2008/2009. és a 2009/2010. tanévre vonatkozó hivatalos oktatási statisztikájának számtani átlagával alátámasztott tanulói létszámhoz képest az RFKB által meghatározott százalékos csökkentéssel vehető fel tanuló. A beiskolázási adatok figyelembevételével a Bizottság szakképesítésenként eltérő arányokat határoz meg. Azon TISZK-ek esetében, ahol ez az arány 0%, ott az RFKB a Közép-magyarországi Régióban az adott szakma beiskolázását nem támogatja	Az RFKB szakmánkénti százalékos beiskolázási létszámváltozást határoz meg: 0%
Szakképzési fejlesztési forrás által nem támogatott szakképesítés		A korábbi tanévhez képest kisebb volumenben javasolt képzés	létszámcsökkentés javasolt	Az RFKB szakmánkénti százalékos beiskolázási létszámváltozást határoz meg: -10% és -100% között	
Forrás		http://www.oh.gov.hu/download.php?docID=2699	http://www.oh.gov.hu/download.php?docID=2646	http://www.oh.gov.hu/zes/2009/2009-szeptember-23-ules-100119	http://www.oh.gov.hu/download.php?docID=2619
2010					
Kiemelten támogatott szakképesítés	Nincs beiskolázási létszámkorlát	Korlátlan számú új osztály indítható	Nincs beiskolázási létszámkorlát	a szakképzési évfolyamokon a tanulói jogviszony létesítése céljából a beiskolázási létszám növelhető, amelynek mértékét a Bizottság nem korlátozza.	Az RFKB szakmánkénti százalékos beiskolázási létszámváltozást határoz meg: 10% és 200% között

Támogatott szakképesítés	szinten tartandó szakképesítések esetében a beiskolázási létszám meg kell egyezzen a megelőző évi beiskolázási létszámmal	Korlátozott számú új osztály indítható	TISZK és szakma szinten meghatározott számú osztály indítható: 0,5 és 6 között	a szakképzési évfolyamokon a tanulói jogviszony létesítése céljából a TISZK szintjén felvehető létszám nem haladhatja meg a KIR-STAT 2009/2010. és a 2010/2011. tanévekre vonatkozó hivatalos oktatási statisztikájának számtani átlaga szerint képzett tanulói létszámot.	Az RFKB szakmánkénti százalékos beiskolázási létszámváltozást határoz meg: 0%
Szakképzési fejlesztési forrás által nem támogatott szakképesítés	csökkentendő és azon szakképesítések esetében, melyekben nem volt a TISZK-nek jóváhagyott létszámkerete, a Bizottság nem járul hozzá szakképesítés indításához.	Nem indítható új osztály	TISZK és szakma szinten meghatározott számú osztály indítható: 0 és 2 között	a szakképzési évfolyamokon a tanulói jogviszony létesítése céljából TISZK szintjén a KIR-STAT 2009/2010. és a 2010/2011. tanévre vonatkozó hivatalos oktatási statisztikájának számtani átlaga szerint képzett tanulói létszámhoz képest az RFKB által meghatározott százalékos csökkentéssel vehető fel tanuló.	Az RFKB szakmánkénti százalékos beiskolázási létszámváltozást határoz meg: -10% és -50% között
Forrás	http://www.oh.gov.hu/regionalis-fejlesztesi/hatarozatok/2010-februar-10-ules-100218	http://www.oh.gov.hu/download.php?docID=3179	http://www.oh.gov.hu/download.php?docID=3215	http://www.oh.gov.hu/download.php?docID=3165	http://www.oh.gov.hu/download.php?docID=3162

3. Melléklet: Az RFKB_dont_0810_restr adatbázis változóinak leíró statisztikai és megoszlásai

Változó	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
MKIK GVI létszám előrejelzés (kereslet-kínálat), 3 éven túl, de 4 éven belül	4522	0,67571	166.748	-6808.36	863.98
Szakképző évfolyamokra először belépő diákok létszáma	1667	93,45831	132.6832	1	1308
Szakképző évfolyamokra (11. évf) először belépő diákok létszáma	1162	53,75301	98.2514	0	975

Régió	Freq.	Percent	Cum.
delf	1,281	14.29	14.29
deldun	1,281	14.29	28.57
eszkalf	1,281	14.29	42.86
eszkmo	1,281	14.29	57.14
kpdun	1,281	14.29	71.43
kpmo	1,281	14.29	85.71
nydun	1,281	14.29	100
Total	8,967	100	

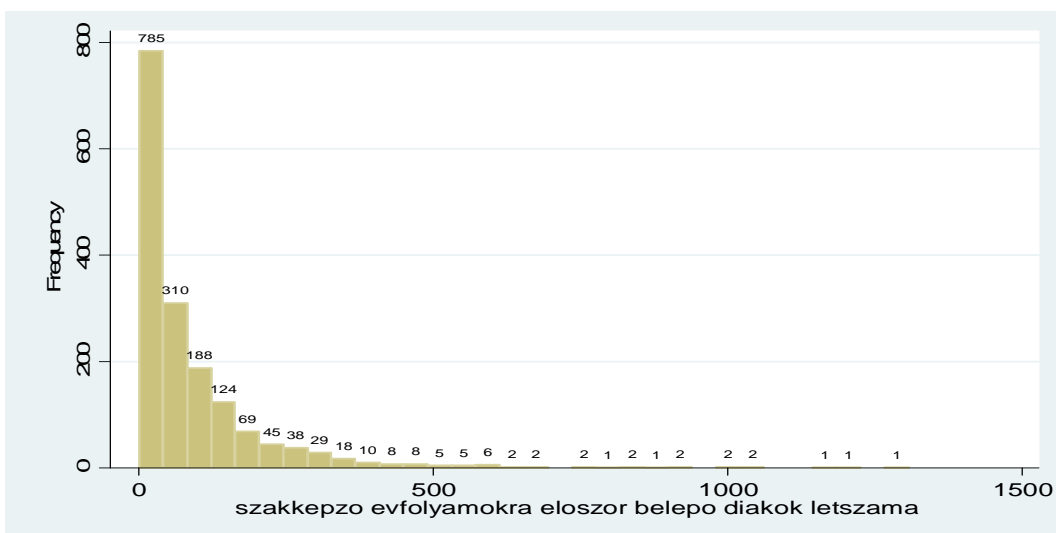
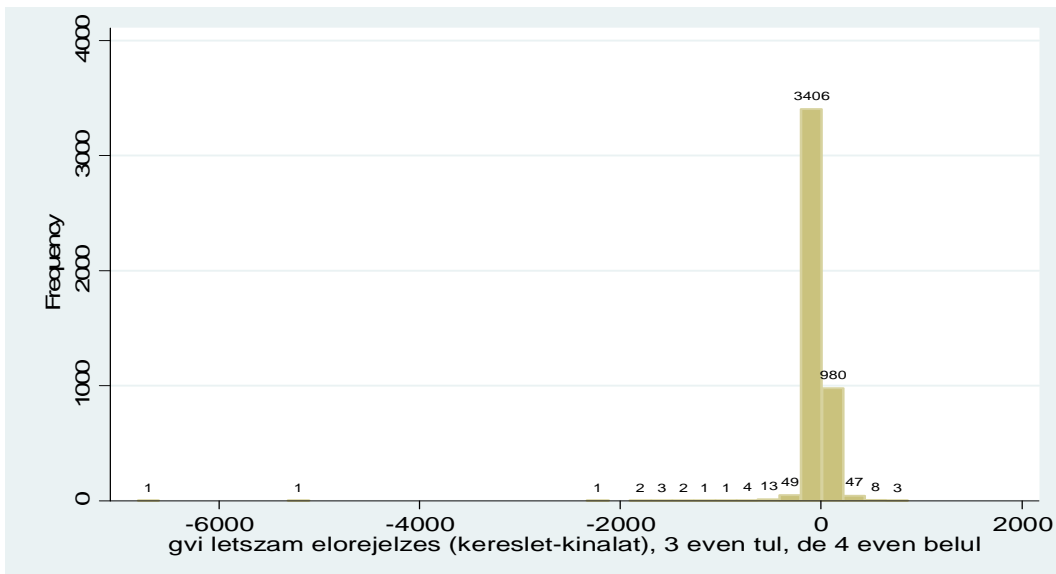
Év	Freq.	Percent	Cum.
2008	2,989	33.33	33.33
2009	2,989	33.33	66.67
2010	2,989	33.33	100
Total	8,967	100	

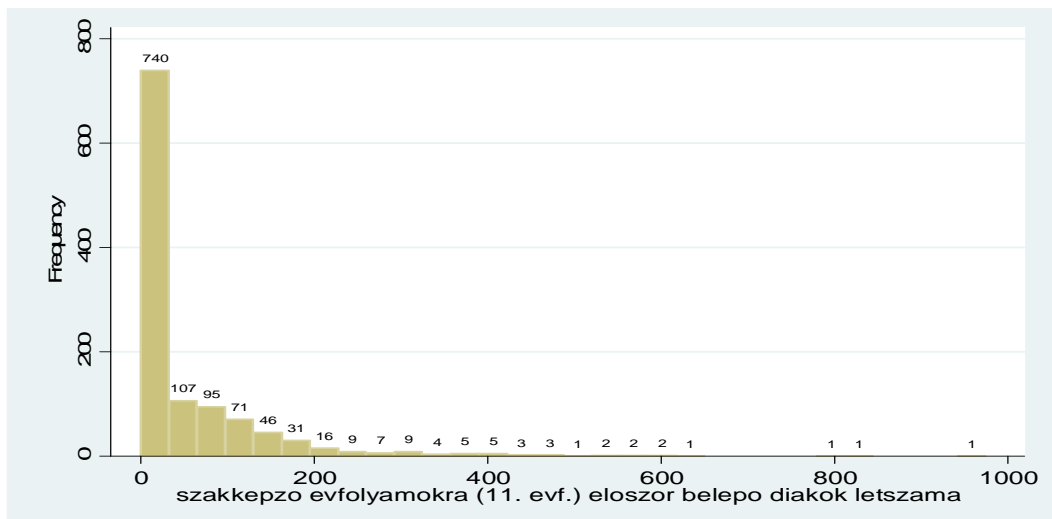
MKIK GVI létszám előrejelzés (kereslet-kínálat), 3 éven túl, de 4 éven belül, 3 kategória			
	Freq.	Percent	Cum.
Túlkereslet (MKIK GVI létszám \leq -1)	857	18.95	18.95
munkapiaci egyensúly (-1<MKIK GVI létszám<1)	2,246	49.67	68.62
Túlkínálat (1 \leq MKIK GVI létszám)	1,419	31.38	100
Total	4,522	100	

MKIK GVI javaslat: kritikus szakmák			
	Freq.	Percent	Cum.
kritikusan magas kibocsátás	22	0.25	0.25
nem kritikus szakma	8,918	99.45	99.7
kritikusan alacsony kibocsátás	27	0.3	100
Total	8,967	100	

Konzorciumi javaslat			
	Freq.	Percent	Cum.
szakképzési fejlesztési forrás által nem támogatott	886	23.72	23.72
támogatott szakképesítés	2,191	58.65	82.36
kiemelten támogatott szakképesítés	659	17.64	100
Total	3,736	100	

RFKB döntés			
	Freq.	Percent	Cum.
szakképzési fejlesztési forrás által nem támogatott szakképzés	1,116	26.5	26.5
támogatott szakképesítés	2,296	54.51	81.01
kiemelten támogatott szakképesítés	800	18.99	100
Total	4,212	100	

4. Melléklet: Általános ordinális logisztikus regressziós becslések eredményei

A konzorciumi javaslatokat magyarázó becslés eredményei

Generalized Ordered Logit Estimates Number of obs = 3736
 Wald chi2(15) = 364.22
 Prob > chi2 = 0.0000
 Log pseudolikelihood = -3366.9031 Pseudo R2 = 0.0615

(Std. Err. adjusted for 282 clusters in szakma)

	Coef.	Robust Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]	
-----+-----						
szakképzés~á						
gvi_krt1	-0.1203	0.31736	-0.38	0.705	-0.74227 0.501758	
gvi_krt3	2.13485	0.59556	3.58	0	0.967568 3.302138	
regio1	-1.6452	0.12997	-12.66	0	-1.89991 -1.39045	
regio3	-0.1638	0.15904	-1.03	0.303	-0.47546 0.147948	
regio4	-0.1412	0.13627	-1.04	0.3	-0.40829 0.125876	
regio5	-0.54	0.15346	-3.52	0	-0.84081 -0.23924	
regio6	0.21457	0.14737	1.46	0.145	-0.07428 0.503414	
regio7	0.11397	0.13494	0.84	0.398	-0.15052 0.378451	
ev1	-0.9918	0.11589	-8.56	0	-1.21898 -0.76472	
ev2	-0.6213	0.07918	-7.85	0	-0.7765 -0.46613	
_cons	2.16465	0.17986	12.03	0	1.812119 2.51717	
-----+-----						
támogatott~s						
gvi_krt1	-0.1203	0.31736	-0.38	0.705	-0.74227 0.501758	
gvi_krt3	2.13485	0.59556	3.58	0	0.967568 3.302138	
regio1	-0.6025	0.1661	-3.63	0	-0.92802 -0.27691	
regio3	-0.524	0.16709	-3.14	0.002	-0.85149 -0.19652	
regio4	-0.1412	0.13627	-1.04	0.3	-0.40829 0.125876	
regio5	0.00021	0.17197	0	0.999	-0.33684 0.337254	
regio6	0.21457	0.14737	1.46	0.145	-0.07428 0.503414	
regio7	0.11397	0.13494	0.84	0.398	-0.15052 0.378451	
ev1	-0.5141	0.0979	-5.25	0	-0.70596 -0.32222	
ev2	-0.3288	0.07335	-4.48	0	-0.47258 -0.18505	
_cons	-1.1447	0.16832	-6.8	0	-1.4746 -0.81479	

Generalized Ordered Logit Estimates Number of obs = 2946
Wald chi2(13) = 247.52
Prob > chi2 = 0.0000
Log pseudolikelihood = -2650.1678 Pseudo R2 = 0.0553

(Std. Err. adjusted for 246 clusters in szakma)

	Coef.	Robust Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]	
-----+-----						
szakképzés~á						
gvi_lsz	-0.0019	0.0012	-1.62	0.105	-0.00428 0.000408	
regio1	-1.3932	0.1363	-10.22	0	-1.66038 -1.1261	
regio3	0.04168	0.17785	0.23	0.815	-0.30689 0.390258	
regio4	0.18162	0.19992	0.91	0.364	-0.21022 0.573457	
regio5	-0.1553	0.14185	-1.1	0.273	-0.43336 0.122692	
regio6	0.59745	0.20448	2.92	0.003	0.19668 0.99823	
regio7	0.16835	0.13609	1.24	0.216	-0.09838 0.435081	
ev1	-0.7172	0.11991	-5.98	0	-0.95217 -0.48215	
ev2	-0.3708	0.06115	-6.06	0	-0.49069 -0.25097	
_cons	1.92163	0.16424	11.7	0	1.599726 2.243528	
-----+-----						
támogatott~s						
gvi_lsz	-0.0019	0.0012	-1.62	0.105	-0.00428 0.000408	
regio1	-0.6416	0.16266	-3.94	0	-0.96045 -0.32283	
regio3	-0.4478	0.16612	-2.7	0.007	-0.77343 -0.12224	
regio4	-0.2772	0.15772	-1.76	0.079	-0.58635 0.031907	
regio5	-0.1553	0.14185	-1.1	0.273	-0.43336 0.122692	
regio6	0.14616	0.1671	0.87	0.382	-0.18135 0.473666	
regio7	0.16835	0.13609	1.24	0.216	-0.09838 0.435081	
ev1	-0.7172	0.11991	-5.98	0	-0.95217 -0.48215	
ev2	-0.3708	0.06115	-6.06	0	-0.49069 -0.25097	
_cons	-0.9372	0.16099	-5.82	0	-1.25275 -0.62169	

Generalized Ordered Logit Estimates Number of obs = 2946
Wald chi2(12) = 334.93
Prob > chi2 = 0.0000
Log pseudolikelihood = -2526.8772 Pseudo R2 = 0.0993

- (1) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio7 - [támogatott_szakképesítés]regio7 = 0
(2) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]ev2 - [támogatott_szakképesítés]ev2 = 0
(3) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio5 - [támogatott_szakképesítés]regio5 = 0
(4) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]gvi_lsz_3kat1 - [támogatott_szakképesítés]gvi_lsz_3kat1 = 0
(5) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio6 - [támogatott_szakképesítés]regio6 = 0
(6) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio3 - [támogatott_szakképesítés]regio3 = 0
(7) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio4 - [támogatott_szakképesítés]regio4 = 0
(8) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]ev1 - [támogatott_szakképesítés]ev1 = 0

(Std. Err. adjusted for 246 clusters in szakma)

	Coef.	Robust Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]	
-----+-----						
konz_jav						
-----+-----						
szakképzés~á						
gvi_lsz_3k~1	1.88522	0.19676	9.58	0	1.499571 2.270864	
gvi_lsz_3k~3	0.41352	0.15699	2.63	0.008	0.105828 0.721208	
regio1	-1.8229	0.14769	-12.34	0	-2.11236 -1.5334	
regio3	-0.1522	0.143	-1.06	0.287	-0.43246 0.128112	
regio4	-0.09	0.14872	-0.6	0.545	-0.38146 0.201522	
regio5	-0.2492	0.15903	-1.57	0.117	-0.56091 0.062473	
regio6	0.20849	0.16225	1.29	0.199	-0.1095 0.526486	
regio7	0.04118	0.15294	0.27	0.788	-0.25858 0.340943	
ev1	-0.9136	0.11578	-7.89	0	-1.14052 -0.68665	
ev2	-0.4752	0.06978	-6.81	0	-0.61199 -0.33845	
_cons	1.76424	0.16585	10.64	0	1.439187 2.089297	
-----+-----						
támogatott~s						
gvi_lsz_3k~1	1.88522	0.19676	9.58	0	1.499571 2.270864	
gvi_lsz_3k~3	1.00525	0.18353	5.48	0	0.645541 1.364956	
regio1	-0.783	0.18228	-4.3	0	-1.14028 -0.42576	
regio3	-0.1522	0.143	-1.06	0.287	-0.43246 0.128112	
regio4	-0.09	0.14872	-0.6	0.545	-0.38146 0.201522	
regio5	-0.2492	0.15903	-1.57	0.117	-0.56091 0.062473	
regio6	0.20849	0.16225	1.29	0.199	-0.1095 0.526486	
regio7	0.04118	0.15294	0.27	0.788	-0.25858 0.340943	
ev1	-0.9136	0.11578	-7.89	0	-1.14052 -0.68665	
ev2	-0.4752	0.06978	-6.81	0	-0.61199 -0.33845	
_cons	-1.826	0.164	-11.13	0	-2.14745 -1.5046	

Az RFKB döntéseket magyarázó modell számításai

Az alábbiakban az RFKB döntéseket magyarázó általános ordinális logisztikus regressziós elemzés eredményeit mutatjuk be. Helyszűke miatt csupán 5 regressziós output képezi e melléklet részét az összesen futtatott 12 regresszió közül. A többi regressziós számítást a <http://www.gvi.hu/index.php/hu/research/showItem.html?id=217> honlapon található rfb_dont_0810_restr_final.dta stata adatbázison az RFKB_dont_0810_restr.do stata parancsfájl lefuttatásával kaphatja meg az olvasó. Az itt bemutatott 5 regresszió a összes regressziós eredményt jól reprezentálja.

Generalized Ordered Logit Estimates Number of obs = 1517
 Wald chi2(15) = 1059.41
 Prob > chi2 = 0.0000
 Log pseudolikelihood = -1439.8522 Pseudo R2 = 0.0374

- (1) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]linear1 - [támogatott_szakképesítés]linear1 = 0
 (2) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio6 - [támogatott_szakképesítés]regio6 = 0
 (3) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio5 - [támogatott_szakképesítés]regio5 = 0
 (4) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio4 - [támogatott_szakképesítés]regio4 = 0
 (5) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio3 - [támogatott_szakképesítés]regio3 = 0
 (Std. Err. adjusted for 204 clusters in szakma)

	Coef.	Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]	
szakképzés~á						
gvi_krt1	0.18573	0.941229	0.2	0.844	-1.65905	2.030501
letsz	-0.0009	0.000891	-0.96	0.337	-0.0026	0.000891
linear1	0.86641	0.279809	3.1	0.002	0.317997	1.414828
regio1	-0.3147	0.4484	-0.7	0.483	-1.19359	0.564108
regio3	-0.3592	0.215224	-1.67	0.095	-0.78107	0.062596
regio4	-0.4024	0.177321	-2.27	0.023	-0.74997	-0.05489
regio5	-0.6751	0.21034	-3.21	0.001	-1.08732	-0.2628
regio6	-0.7104	0.207886	-3.42	0.001	-1.11789	-0.30299
regio7	-0.9017	0.238513	-3.78	0	-1.36914	-0.43419
ev2	0.1818	0.144919	1.25	0.210	-0.10224	0.465838
_cons	2.74629	0.297013	9.25	0	2.164156	3.328424

	+			-	-		
támogatott~s							
gvi_krt1		-14.14	0.68363	-20.7	0	-15.4801	-12.8003
letsz		0.00063	0.000703	0.9	0.37	-0.00075	0.002008
linear1		0.86641	0.279809	3.1	0.002	0.317997	1.414828
regio1		0.50737	0.463991	1.09	0.274	-0.40203	1.41678
regio3		-0.3592	0.215224	-1.67	0.095	-0.78107	0.062596
regio4		-0.4024	0.177321	-2.27	0.023	-0.74997	-0.05489
regio5		-0.6751	0.21034	-3.21	0.001	-1.08732	-0.2628
regio6		-0.7104	0.207886	-3.42	0.001	-1.11789	-0.30299
regio7		0.00712	0.19584	0.04	0.971	-0.37672	0.390959
ev2		-0.2994	0.10455	-2.86	0.004	-0.50434	-0.09451
_cons		-0.0423	0.293428	-0.14	0.885	-0.61737	0.532847

Generalized Ordered Logit Estimates Number of obs = 1270

Wald chi2(13) = 107.09

Prob > chi2 = 0.0000

Log pseudolikelihood = -1191.0672

Pseudo R2 = 0.0408

(1) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio6 - [támogatott_szakképesítés]regio6 = 0

(2) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio1 - [támogatott_szakképesítés]regio1 = 0

(3) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio5 - [támogatott_szakképesítés]regio5 = 0

(4) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]ev1 - [támogatott_szakképesítés]ev1 = 0

(5) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio4 - [támogatott_szakképesítés]regio4 = 0

(6) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio3 - [támogatott_szakképesítés]regio3 = 0

(7) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]letsz - [támogatott_szakképesítés]letsz = 0

(Std. Err. adjusted for 176 clusters in szakma)

	Coef.	Robust Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]	
szakképzés~á						
gvi_lsz	-0.0003	0.002037	-0.17	0.869	-0.00433	0.003656
letsz	-0.0001	0.000962	-0.15	0.884	-0.00202	0.001744
linear1	0.8437	0.530175	1.59	0.112	-0.19542	1.882827
regio1	-0.4818	0.773045	-0.62	0.533	-1.99693	1.033355
regio3	-0.536	0.271979	-1.97	0.049	-1.06911	-0.00297
regio4	-0.5186	0.205304	-2.53	0.012	-0.92097	-0.11619
regio5	-0.7682	0.273013	-2.81	0.005	-1.3033	-0.23311
regio6	-0.6157	0.23675	-2.6	0.009	-1.07968	-0.15164
regio7	-1.0197	0.269003	-3.79	0.000	-1.54692	-0.49245
ev1	-0.0971	0.185356	-0.52	0.6	-0.46038	0.266198
_cons	2.96712	0.330593	8.98	0	2.319171	3.61507
támogatott~s						
gvi_lsz	-0.002	0.001622	-1.21	0.225	-0.00515	0.001213
letsz	-0.0001	0.000962	-0.15	0.884	-0.00202	0.001744
linear1	0.10993	0.510244	0.22	0.829	-0.89013	1.109992
regio1	-0.4818	0.773045	-0.62	0.533	-1.99693	1.033355
regio3	-0.536	0.271979	-1.97	0.049	-1.06911	-0.00297
regio4	-0.5186	0.205304	-2.53	0.012	-0.92097	-0.11619
regio5	-0.7682	0.273013	-2.81	0.005	-1.3033	-0.23311
regio6	-0.6157	0.23675	-2.6	0.009	-1.07968	-0.15164
regio7	0.09696	0.209361	0.46	0.643	-0.31338	0.507296
ev1	-0.0971	0.185356	-0.52	0.6	-0.46038	0.266198
_cons	-0.5353	0.295521	-1.81	0.07	-1.11453	0.043891

Generalized Ordered Logit Estimates Number of obs = 1270

Wald chi2(15) = 165.59

Prob > chi2 = 0.0000

Log pseudolikelihood = -1137.6986

Pseudo R2 = 0.0838

(1) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio5 - [támogatott_szakképesítés]regio5 = 0

(2) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio6 - [támogatott_szakképesítés]regio6 = 0

(3) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]linear1 - [támogatott_szakképesítés]linear1 = 0

(4) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio3 - [támogatott_szakképesítés]regio3 = 0

(5) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio4 - [támogatott_szakképesítés]regio4 = 0

(6) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]gvi_lsz_3kat1 - [támogatott_szakképesítés]gvi_lsz_3kat1 = 0

(7) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]letsz - [támogatott_szakképesítés]letsz = 0

(Std. Err. adjusted for 176 clusters in szakma)

	Coef.	Robust Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]
szakképzés~á					
gvi_lsz_3k~1	1.85336	0.271704	6.82	0	1.320827 2.385886
gvi_lsz_3k~3	0.70379	0.215767	3.26	0.001	0.280896 1.126689
letsz	-0.0009	0.00081	-1.09	0.274	-0.00247 0.000702
linear1	0.74317	0.263153	2.82	0.005	0.227403 1.258943
regio1	-0.8404	0.438513	-1.92	0.055	-1.69989 0.019045
regio3	-0.4819	0.223842	-2.15	0.031	-0.9206 -0.04316
regio4	-0.5028	0.191464	-2.63	0.009	-0.87803 -0.1275
regio5	-0.7427	0.223306	-3.33	0.001	-1.18033 -0.30498
regio6	-0.8756	0.244908	-3.58	0.000	-1.35563 -0.3956
regio7	-1.048	0.272718	-3.84	0	-1.5825 -0.51347
ev1	-0.4133	0.182722	-2.26	0.024	-0.77144 -0.05519
_cons	2.49409	0.267766	9.31	0.000	1.969272 3.018897
támogatott~s					
gvi_lsz_3k~1	1.85336	0.271704	6.82	0	1.320827 2.385886
gvi_lsz_3k~3	1.14213	0.234328	4.87	0	0.682852 1.601403
letsz	-0.0009	0.00081	-1.09	0.274	-0.00247 0.000702
linear1	0.74317	0.263153	2.82	0.005	0.227403 1.258943
regio1	0.3106	0.458696	0.68	0.498	-0.58843 1.209625
regio3	-0.4819	0.223842	-2.15	0.031	-0.9206 -0.04316
regio4	-0.5028	0.191464	-2.63	0.009	-0.87803 -0.1275
regio5	-0.7427	0.223306	-3.33	0.001	-1.18033 -0.30498
regio6	-0.8756	0.244908	-3.58	0.000	-1.35563 -0.3956
regio7	-0.0503	0.222011	-0.23	0.821	-0.48544 0.384827
ev1	-0.018	0.142846	-0.13	0.9	-0.29799 0.26196
_cons	-1.1345	0.248351	-4.57	0	-1.62125 -0.64773

Generalized Ordered Logit Estimates Number of obs = 796
Wald chi2(12) = 102.76
Prob > chi2 = 0.0000
Log pseudolikelihood = -658.0421 Pseudo R2 = 0.1062

- (1) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]gvi_lsz_3kat3 - [támogatott_szakképesítés]gvi_lsz_3kat3 = 0
(2) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]letsz11 - [támogatott_szakképesítés]letsz11 = 0
(3) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio6 - [támogatott_szakképesítés]regio6 = 0
(4) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio7 - [támogatott_szakképesítés]regio7 = 0
(5) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]gvi_lsz_3kat1 - [támogatott_szakképesítés]gvi_lsz_3kat1 = 0
(6) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio5 - [támogatott_szakképesítés]regio5 = 0
(7) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio4 - [támogatott_szakképesítés]regio4 = 0
(8) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]ev2 - [támogatott_szakképesítés]ev2 = 0
(9) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio3 - [támogatott_szakképesítés]regio3 = 0
(10) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio1 - [támogatott_szakképesítés]regio1 = 0
(Std. Err. adjusted for 81 clusters in szakma)

	Coef.	Robust Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]	
-----+-----						
szakképzés~á						
gvi_lsz_3k~1	1.96905	0.331309	5.94	0	1.319697 2.618406	
gvi_lsz_3k~3	0.96819	0.305882	3.17	0.002	0.368672 1.567709	
letsz11	0.00273	0.00167	1.63	0.102	-0.00055 0.006	
linear1	1.31767	0.38883	3.39	0.001	0.555578 2.079763	
regio1	0.01184	0.585887	0.02	0.984	-1.13647 1.160162	
regio3	-0.647	0.302863	-2.14	0.033	-1.24055 -0.05335	
regio4	-0.5026	0.257264	-1.95	0.051	-1.00683 0.001632	
regio5	-1.1095	0.32074	-3.46	0.001	-1.73812 -0.48084	
regio6	-0.8933	0.3091	-2.89	0.004	-1.49914 -0.28749	
regio7	-0.0296	0.281167	-0.11	0.916	-0.5807 0.521454	
ev2	0.30434	0.172429	1.77	0.078	-0.03362 0.642296	
_cons	2.72585	0.427488	6.38	0	1.887985 3.563708	
-----+-----						
támogatott~s						
gvi_lsz_3k~1	1.96905	0.331309	5.94	0	1.319697 2.618406	
gvi_lsz_3k~3	0.96819	0.305882	3.17	0.002	0.368672 1.567709	
letsz11	0.00273	0.00167	1.63	0.102	-0.00055 0.006	
linear1	0.66882	0.348168	1.92	0.055	-0.01357 1.351218	
regio1	0.01184	0.585887	0.02	0.984	-1.13647 1.160162	
regio3	-0.647	0.302863	-2.14	0.033	-1.24055 -0.05335	
regio4	-0.5026	0.257264	-1.95	0.051	-1.00683 0.001632	
regio5	-1.1095	0.32074	-3.46	0.001	-1.73812 -0.48084	

regio6		-0.8933	0.3091	-2.89	0.004	-1.49914	-0.28749
regio7		-0.0296	0.281167	-0.11	0.916	-0.5807	0.521454
ev2		0.30434	0.172429	1.77	0.078	-0.03362	0.642296
<u>_cons</u>		-1.1471	0.402999	-2.85	0.004	-1.93692	-0.35719

Generalized Ordered Logit Estimates Number of obs = 3123
Wald chi2(15) = 240.00
Prob > chi2 = 0.0000
Log pseudolikelihood = -2888.1626 Pseudo R2 = 0.0475

- (1) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]ev2 - [támogatott_szakképesítés]ev2 = 0
(2) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]gvi_lsz - [támogatott_szakképesítés]gvi_lsz = 0
(3) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio3 - [támogatott_szakképesítés]regio3 = 0
(4) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]linear1 - [támogatott_szakképesítés]linear1 = 0
(5) [szakképzési_fejlesztési_forrás_á]regio4 - [támogatott_szakképesítés]regio4 = 0
(Std. Err. adjusted for 253 clusters in szakma)

	Coef.	Robust Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]	
-----+-----						
szakképzés~á						
gvi_lsz	-0.0011	0.00115	-0.96	0.336	-0.00336 0.001147	
linear1	0.54869	0.282738	1.94	0.052	-0.00547 1.102845	
regio1	-0.5817	0.419697	-1.39	0.166	-1.40427 0.240916	
regio3	-0.2588	0.177375	-1.46	0.145	-0.60643 0.08887	
regio4	-0.0541	0.150636	-0.36	0.72	-0.34933 0.241157	
regio5	-0.9892	0.188868	-5.24	0	-1.35937 -0.61902	
regio6	-0.2373	0.198702	-1.19	0.232	-0.62677 0.15213	
regio7	-0.6299	0.176965	-3.56	0	-0.97671 -0.28302	
ev1	-0.3946	0.244062	-1.62	0.106	-0.8729 0.0838	
ev2	0.04768	0.14821	0.32	0.748	-0.24281 0.338167	
_cons	2.33557	0.191756	12.18	0	1.959732 2.711401	
-----+-----						
támogatott~s						
gvi_lsz	-0.0011	0.00115	-0.96	0.336	-0.00336 0.001147	
linear1	0.54869	0.282738	1.94	0.052	-0.00547 1.102845	
regio1	0.77018	0.441873	1.74	0.081	-0.09587 1.636236	
regio3	-0.2588	0.177375	-1.46	0.145	-0.60643 0.08887	
regio4	-0.0541	0.150636	-0.36	0.72	-0.34933 0.241157	
regio5	-0.2708	0.206921	-1.31	0.191	-0.67638 0.134734	
regio6	0.54398	0.184522	2.95	0.003	0.182328 0.905639	
regio7	0.40109	0.162796	2.46	0.014	0.082015 0.720163	
ev1	0.03748	0.260464	0.14	0.886	-0.47303 0.547977	
ev2	0.04768	0.14821	0.32	0.748	-0.24281 0.338167	
_cons	-1.1363	0.188627	-6.02	0	-1.50604 -0.76664	